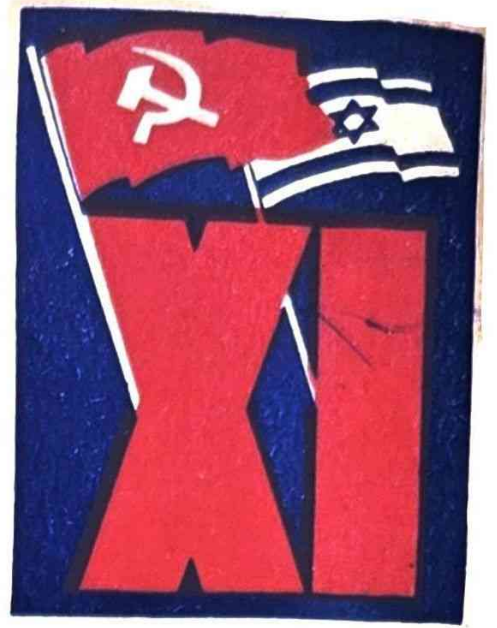

א. ויניכלנסקה

מזכירת המפלגה הקומוניסטית הישראלית

לבעיות

המלחמה המעמדית בישראל

תקופת לועידה היוא, 21-24 לאוקטובר 1949

אסתר וילנסקה
מזכירת המפלגה הקומוניסטית הישראלית

מעמד הפועלים במלחמת השחרור

מעמד הפועלים תרם תרומה גדולה ביותר למלחמת השחרור של מדינת ישראל בהתגייסות פעילה לחזית המלחמה, במאמץ היצור ובעבודות-ביצורים חשובות לעורף. הבורגנות היהודית הגדולה ניצלה את תקופת-המלחמה להתעשרות, לצבירת רווחים ולספסרות. חלק מן הבורגנות היהודית הגדולה (בעלי-ההון הגדול הקשורים עם הון אמריקאי) הופיע בגלוי בעד השהיית הקמת המדינה היהודית בעקבות לחץ ממשלת ארה"ב (הופעות "הארץ" אפריל 1948). אותה שעה היווה מעמד הפועלים את הכוח הציבורי החזק לא רק במלחמה הצבאית, אלא גם במלחמה הפוליטית האנטיאמפריאליסטית לכינון העצמאות. מלחמת מעמד הפועלים בתקופה זו התנהלה סביב התביעה לשוויון בקרבנות. היא באה לביטוי:

(א) במערכה נגד חבלת בעלי הרכוש במלווה-החובה. הממשלה הזמנית הכריזה על מלווה חובה ונסוגה בלחץ התאחדות בעלי התעשייה שהתנגדה הן להטלת חובה במתן תרומות והן לבדיקה ממשלתית של ממדי הרכוש וגובה הרווחים. יותר מזאת. הממשלה הזמנית הבטיחה לבעלי-הון שתרמו למלווה טובת-הנאה ותנאים מסחריים מיוחדים (שער-המטבע הובטח בשעור 3 דולר ללירה במקום 4 וניתנו הקלות לרשיונות-יבוא).

(ב) במלחמת מעמד הפועלים נגד מחנות-העבודה של כפייה בשם חע"ץ (חטיבת עבודה צבאית), שהוקמו ע"י שר הבטחון בן-גוריון. פירושו של חע"ץ היה — ביטול חופש הארגון, ביטול שכר-העבודה הרגיל וכל הזכויות, שהפועלים רכשו ע"י מלחמתם. זה נועד להיות תקדים לחיסול אדמיניסטרטיבי של זכויות הפועלים לפי פקודה ממשלתית ופגיעה בהסתדרות כארגון מקצועי. בזמן שהממשלה העמי-דה תחת פיקוח צבאי חלקים מציבור הפועלים לא הונהג כל פיקוח לגבי בעלי-התעשייה, הסיטונאים והאימפורטרים. שר-העבודה בנטוב

(מפ"מ) לא לחם למעשה נגד החע"ץ. יש להדגיש, כי למרות ששר-
הבטחון תירץ את החע"ץ בהכרח, כביכול, של תנאי המלחמה, בוסלה
גזירה זו עוד בזמן הקרבות כתוצאה של ההתנגדות הפעילה של
הפועלים. (משלחות, אספות-מחאה ושבתות).

ג) במלחמה לוועדות ייצור (שתפקחנה על טיב התוצרת וחישוב
המחירים). על ועדות ייצור כאלו החליטו מוסדות ההסתדרות תחת לחץ
הפועלים ביולי 1948. אולם הגשמתן לא בוצעה בגלל התנגדות
הבורגנות ואי-נכונות הנהגת מפא"י להתגבר על חבלת המעבידים.
ד) במלחמה נגד החופש המלא לספרים ובעד בתי-דין ציבוריים
להענשת ספריו.

עמדות שלטון חשובות נמסרו בעצם תקופת המלחמה לנציגי
הבורגנות על-ידי הממשלה הזמנית בעלת רוב שרי מפא"י ושני שרי
מפ"מ. אבניאל, מהתאחדות בעלי התעשייה היה ראש השירות של
מפקד-העם. הופיי, ממנהלי בנק אפ"ק נקבע ע"י הממשלה הזמנית
כ"מתאם כלכלי". ד"ר בארט, מחוגי הבנקאות נקבע ליו"ר נשיאות
המלווה המלחמתי. כלומר, עמדות-מפתח חשובות ביותר בהגנה,
בכלכלה ובמימון המלחמה נמסרו לבאי-כח בעלי-ההון הגדול.

שינויים במצב הסוציאלי של הישוב

לפי טבלת הסוכנות והמחלקה הסטטיסטית של ההסתדרות הרי
השינויים החשובים ביותר שחלו במבנה הסוציאלי של הישוב במשך
השנתיים האחרונות הם כדלקמן:

א) ירידת אחוז המתפרנסים מן התעשייה, כתוצאה מצמצום
הייצור במשך השנתיים האחרונות למרות שהן שנים של עליה המונית
וגידול ניכר של האוכלוסיה. באופן יחסי הגיע השיא באחוז המת-
פרנסים מתעשייה בסוף מלחמת-העולם השנייה. (בשנת 1939 — היה
אחוז המתפרנסים מתעשייה 19.8%, בשנת 1947 — 25.5%, בשנת
1949 — ירד ל-23.2%).

(ב) ירידת אחוז המתפרנסים מן הבנין מ-5.7% בשנת 1947 ל-3.7% בשנת 1949. ירידה זו באה במשך השנתיים האחרונות בעיקר כתוצאה של צמצום האשראי הבנקאי לשיכון.

(ג) עלייה יחסית במספר המפרנסים בחקלאות, כתוצאה של יישוב חלק גדול של העולים בכפרים נטושים, מ-10.7% בשנת 1947 ל-17% בראשית שנת 1949.

(ד) אחוז הפקידים גדל במשך השנתיים האחרונות ב-40%, מ-6.3% בשנת 1947 ל-10.3% בשנת 1949.

(ה) גדל אחוז המפרנסים מעסקי-מסחר. דבר זה מתבטא בריבוי אלמנטים ספסריים וחוגי התיווך.

בסיכום: הטבלה מוכיחה כי מלבד העלייה בחקלאות, ניכרת מגמה כמעט כללית של ירידה במקצועות פרודוקטיביים, כגון תעשייה, מלאכה ובנין כתוצאה מצמצום הייצור ומסתמנת עלייה במקצועות בלתי-פרודוקטיביים.

קוים אופייניים להתפתחות התעשייה

פרוצס הקפיטליזציה של א"י חל בעיקר בתקופת מלחמת העולם השנייה. תהליך זה התפתח בקצב מזורז, כתוצאה מן ההכרח לספק את צרכי הצבא הבריטי במזרח-התיכון בתקופת המלחמה בציר הפשיסטי. השלטון הזר נאלץ לסייע במידה מסוימת לפיתוח תעשייתי אם כי תוך חבלה ובלוימת אפשרויות התפתחות מלאה. כתוצאה מזה חלו שינויים סוציאליים ביישוב היהודי. במקום המשק המונוקולטורי האופייני בעבר והמתבסס בעיקרו על יצוא-הדרים, התפתחה בתקופת מלחמת-העולם השנייה התעשייה, שהפכה לגורם חשוב ביותר בכלכלת היישוב. התפתחות דומה חלה גם בקרב האוכלוסיה הערבית, אם כי בממדים הרבה יותר קטנים. התעשייה התפתחה לפי קוים האופייניים לארץ הנמצאת תחת שלטון קולוניאלי. פירושו של דבר שלא נוצרה תעשייה של אמצעי-ייצור, העשויה להניח יסודות למשק עצמאי, הת-

פתחה בעיקר תעשייה קלה: תעשיית מזון, טכסטיל ותעשיית מתכת קלה.

בשנים הראשונות של ההתפתחות התעשייתית הובלטה ההתנקשות הכלכלית של הבורגנות עם פעולות השלטון המנדטורי לבלום את התעשייה (ע"י אי אספקת ציוד, מכונות, חמרי-גלם וכו') אופיינית לכך הכרזת מק-מייקל, הנציב הבריטי ב-1943: "יש להשלים עם העובדה, שבארץ יתקיימו ענפי-ייצור כאלה בלבד, שלא יתחרו עם התוצרת האנגלית". התנקשות כלכלית זו לא הביאה את הבורגנות הגדולה וגם לא חלקים ממנה להתנגדות פוליטית לשלטון ההון הזר בא"י. ("בילטמור" — תכנית הבורגנות ומפא"י גרסה רק מסגרת פורמאלית של "מדינה" בתוך תחומי השלטון הבריטי).

ההתקשרות עם ההון הזר

בד בבד עם התפתחות הפרולטריון התעשייתי והתגברות המלחמה המעמדית גברו החששות של הבורגנות הגדולה מפני התוצאות המעמדיות הדימוקרטיות של מלחמת העצמאות. ההתפתחות קיבלה כיוון מכריע של שיתוף-פעולה עם בעלי-ההון הזר יחד עם המגמה הברורה להתפשר עמו בזירה הפוליטית והשאיפה ליהנות מפירוריו מיחסי התלות הכלכלית. המוסדות הרשמיים של הישוב, הנהלת הסוכנות, בעלי תעשייה פרטיים והון הסתדרותי התקשרו יותר ויותר עם ההון הזר.

תלות בלכלית זו מהווה את היסוד החמרי לבגידה הפוליטית באינטרס העצמאות של המדינה.

עם שינוי יחסי-הכחות בזירה העולמית במזרח-התיכון בין האימפריאליזם הבריטי לבין האמריקאי לטובת האחרון גברה החדירה האמריקאית לישראל וגבר תהליך קשר התלות של בעלי-ההון הישראליים מבעלי-ההון האמריקאיים.

ה"אני מאמין" של הבורגנות היהודית הגדולה שעברה מחסות

של אדון אחד לשני בא לביטוי בולט ב"הארץ", במרץ 1948, במאמר של סגן-מנהל בנק אפ"ק, מר מרגלית: "ארצנו כחלק מאימפריית-הנפט תשתייך לאיזור ההשפעה האמריקאית. שפת הדולר היא שפה משכנעת. יש לנצל את היתרונות הכלכליים, שאיפשר המעבר מאדמיניסטרציה מנדטורית, מאדמיניסטרציה קולוניאלית במסגרת האימפריה הבריטית בצירוף מטבע מעורער, לשלטון עצמי מלא ולהתקרבות לאימפריה הכלכלית החזקה והבריאה ביותר בעולם" (24.3.48 — "הארץ") אגב, סמלי לבגידת הבורגנות היא העובדה ששבועת-אמונים זו של הבורגנות הישראלית לאימפריאליזם האמריקאי ניתנה כעבור ימים אחדים לאחר הצהרת תכנית ה"נאמנות" האמריקאית במקום התכנית המקורית של האו"ם על שתי מדינות עצמאיות, יהודית וערבית.

ההון הזר והמלחמה המעמדית

לעמדות היסוד של ההון הזר ולחדירתם הנוספת בישראל יש השפעה גדולה על יחסי הכוחות הפוליטיים ועל מלחמת המעמדות. הבורגנות הישראלית נעזרת ע"י ההון הזר בהתקפה המוגברת נגד מעמד הפועלים. השעבוד של חלק ניכר של התעשייה להון הזר (במידה רבה לאמריקאי) נתן אותותיו בברית הפוליטית של הבורגנות הגדולה עם האימפריאליזם האמריקאי ובמדיניות הכללית של "הזיקה למערב". התלות של הבורגנות באימפריאליזם היא אחד הביטויים להתבצרותה הכלכלית והפוליטית נגד מעמד הפועלים ונגד המלחמה לעצמאות כלכלית ופוליטית. ההון הזר מעונין בעבודה זולה, בשלום בית מעמדי, בחוסר חוקת עבודה מתקדמת וברווחים גדולים. האופי הפרזיטי של ההון האנגלו-אמריקאי מתבטא בכך שמשתלט על תעשיות שלמות באמצעים מועטים, מפיק רווחים גדולים, מוציאם לחו"ל, קובע מחירים ספסריים, פוגע במפעלים יותר קטנים ומתאים את היצור לצרכיו ולא לצרכי הארץ. ההון הזר משתדל לתת לעצמו גושפנקא לאומית ומקומית ומעמיד לשירותו שכבה

סוציאלית הנאמנה לו גם מבחינה פוליטית.

עד סוף מלחמת העולם השנייה היה ההון הזר בא"י בעיקרו בריטי. במשך התקופה של סיום המנדט, מלחמת העצמאות וכינון ישראל הוגברה נוסף לכך בעיקר חדירת ההון האמריקאי. השליטה הגדולה ביותר להון הזר ישנה בתעשייה החימית, בענף החשמל, בתעשיית האריג, בתעשיות פרי-הדר, טבק וגפרורים. החשמל והתעשייה החימית עברו לידי ההון הזר עוד בראשית השלטון הקולוניאלי הבריטי, שנתן לבעלי ההון האנגליים את הזכויות על החשמל, הנפט וים-המלח.

הזכויות הזרים נשארו בתוקפם

חידוש הזכיון הבריטי על בתי-הזיקוק בחיפה
חידוש הזכיון הבריטי על בתי הזיקוק בחיפה באמצע 1949 הוא שלב חדש בפריבילגיות שממשלת בן-גוריון מעניקה להון זר על חשבון אפשרויות הפיתוח של התעשייה המקומית ועל חשבון רמת-החיים של המוני-העם. לפי ההסכם החדש המפעל לא ישלם לאוצר מס-הכנסה וימכור דלק בישראל לפי מחירים כאילו נקנה בארה"ב והיה מובא אלינו באניות. הבעלים הבריטיים של המפעל אינם מתחייבים להעסיק פועלים מקומיים ואינם מתחייבים גם לשלם להם שכר עבודה לפחות כמקובל בתעשייה. דלק זול מהווה מנוף-כביר להתפתחות כלכלית, פירושו — הובלה זולה, מים בזול, חשמל זול ותוצרת תעשייתית זולה. פסולת הנפט המזוקק העשויה לשמש בסיס לתעשייה חימית ישראלית גם-כן נשארת בידי הבעלות הבריטית, הרשאית למנוע בעד פיתוח תעשיות חימיות בארץ. הבעלים הבריטיים זכאים גם לבצע פיטורים המוניים והפסקות בייצור, לפי ראות עיניהם-הן מטעמי התחרות כלכלית והן מטעמי סחיתות פוליטיות.
חידוש זכיון חברת-האשלג-ע"י ממשלת בן-גוריון בסוף שנה זו משאיר כמקודם את הבעלות הזרה על האוצרות העשירים של ים-

המלח ומסייע להשתלטות האמריקאית המכרעת על מפעל זה. ההון האמריקאי העומד להינתן למפעל הוא על חשבון חלק המלווה הנועד לתעשייה. השותף החדש העומד לחדור לחברת האשלג הוא הטרסט הכימי האמריקאי "דיופון". הזכיון הבריטי נועד בעבר לשתק את המפעל ולמנוע את פיתוח אוצרותיו. רק אחוזים אחדים מאוצרותיו פותחו וגם זה בשיטות עיבוד פרימיטיביות ותוך מניעת הקמת תעשייה כימית מקומית. לאחר ביטול השלטון הבריטי בארץ, הוקלה החדירה האמריקאית למפעל זה. החלפת האדונים והעמדה ההגמונית האמריקאית במקום הבריטית הקודמת אינה משנה את מדיניות שיתוק המפעל לשם קיום מחירים גבוהים של המוצרים הכימיים מצד חברת "דיופון" האמריקאית, ואי. סי. אי הבריטית ובמטרת קיום אפשרויות סחיטות פוליטיות וצבאיות. חידוש הזכיון הזר על ים-המלח פירושו הסכמת ממשלת בן-גוריון לשלילת מקורות-עבודה לרבבות עובדים, לצמצום התעשייה המקומית לטובת בעלי-הון זרים, למניעת הקמת תעשיות ענפות חדשות, בעיקר תעשייה כימית ותעשיית-מתכת ולהסכמה לתלות כלכלית ופוליטית באימפריאליזם האמריקאי והבריטי.

המאזן האחרון של חברת החשמל הבריטית, המרכוזת 93% מאספקת החשמל בארץ מוכיח שהרווחים גדלו למרות שאספקת החשמל הוקטנה בתקופת המלחמה ב-12%. המפעל עומד להגדיל את הונו מ-4 מיליון לירות ל-10 מיליון כלומר ב-250%. הודות להעלאה השרירותית במחירי החשמל, חברת החשמל הבריטית מקצצת באפשרויות-פיתוח כיון שמונעת אספקת אנרגיה חשמלית זולה. ידועים מקרים בדבר בתי-חרושת שהתחסלו בגלל אי-האפשרות של שימוש בתנורים חשמליים כתוצאה ממחירים גבוהים של החשמל. גם עיבוד מודרני והמוני של אוצרות ים-המלח מתעכב הודות ליוקר החשמל נוסף לגורם המעכב שבזכיון הזר עצמו. בה בשעה שממשלת בן-גוריון מנהלת מדיניות של הורדת שכרו של מעמד הפועלים בישראל שימרת היא על זכות צבירת רווחים על ידי חברות בריטיות.

התביעה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית להלאים את בתי-הזיקוק, חברת-האשלג וחברות החשמל היא תביעה לאומית ממדרגה ראשונה ומהווה יסוד חשוב ביותר ליצירת מקורות-עבודה לרבבות פועלים, לעצמאות כלכלית ולתכניות פיתוח רחבות בישראל.

דוגמאות אחדות להון הזר בתעשייה

לתעשיית האריג החל לזרום הון זר בתקופה יותר מאוחרת, כאשר השוק הארץ-ישראלי חדל מלהיות מוצף בסחורות גרמניות ויפניות. על תעשיית הטבק והגפרורים השתלט ההון הזר בכל רחבי המזרח התיכון. אופייני הוא כי ההון הזר חדר בעיקר למפעלים גדולים והשתלט עליהם באמצעים מועטים ובהשקעות לא גדולות באופן יחסי. דוגמאות אחדות: בתעשיית האריג, ב"אתא" — רוב המניות שייכות לחברות אנגליות ("פלשתיין קורפוריישן"), ואמריקאיות ("פלשתיין אקונומיק קורפוריישן") ודרום-אפריקאיות (המפעל מעסיק 1000 פועלים). בעלי-ההון המקומיים הם מולר וארנסט כהן. "פלשתיין-קוטטון מילס" — שייך ב-50% לבעלי הון בריטי ו-50% לבעל-הון מקומי ירושלמי (200 פועלים). "לודזיה" (חולון) שייך לשנקר, יו"ר התאחדות בעלי התעשייה ובחלקו להון אמריקאי (250 פועל). בתעשיית מזון: "עלית" (ר"ג) שייך לבעלי הון בריטיים ולבעל הון מקומי, פרומצ'נקו (350 פועלים). "עסיס" (ר"ג) שייך לבעלי הון בריטיים ("פלשתיין קורפוריישן"), לבעל-הון אמריקאי ולבעל הון מקומי (בז'רנו).

"פלשתיין פרוטרו" (חיפה) שייך להון בריטי.

ענף הגפרורים כולו בידי הון זר. "נור" — שייך לסינדיקט

בינלאומי. —

"פלסטיין אדיבל פרודקטס" (ליד חיפה) יוצר מרגרינה

"בלובנד", שייך לטרוסט עולמי "אוניבלר" (הון אנגלי-הולנדי).

ענף הטבק בידי הון זר. "מספרו", "דובק", "בז'רנו" —

שייכים בעיקר לחברה בריטית ואמריקאית.

השפעת הבנקאות על צמצום התעשייה

הבנקאות נתונה בחלקה הרב תחת השפעת בעלי-הון זרים. השפעתם של בעלי הון זר על הבנקים משמשת להם הן כמקור לרווחים והן כאחת הדרכים שבאמצעותם מעכבים הם את פיתוח התעשייה המקומית ומעודדים תיווך, מסחר סיטונאי, ויבוא סחורות מארצות האנגלו-סאכסיות. שלושת הבנקים הזרים החשובים ביותר הם: אנגלו-פלשתינה, ברקליס-בנק ועותומאן בנק. בנק אנגלו-פלשתינה הוא הבנק הראשי בישראל. אחד מחמשת הבנקים הבריטיים הגדולים ביותר "לוידיס" רכש חלק גדול של מניות בבנק אפ"ק. על מידת הקשר בין חוגי הממשלה, הבורגנות המקומית הגדולה ובעלי-ההון הזר יכולה להעיד גם העובדה כי בהנהלת הבנק נמצאים בין היתר: הופיין, המתאם הכלכלי הממשלתי, שנקר — יו"ר התאחדות בעלי התעשייה, הלפרין — עסקן קק"ל ויו"ר חברת הביטוח "מגדל" וד"ר בארט שהיה יו"ר נשיאות המלווה המלחמתי. לבנק אנגלו-פלשתינה יש מוסדות-עזר שונים: א) "ג'נרל מורטגיידז" בנק אף פלשתיין, הנותן הלוואות לבנין ברבית גבוהה. ב) "א.פ.ב. אינווסטמנט קורפוריישן" — הנותן הלוואות למוסדות מסחריים ומוניציפאליים. ג) "אוצר לתעשייה" — חברת עזר לא.פ.ב. להלוואות לתעשייה. ד) "אוצר לחקלאות" — חברת עזר לא.פ.ב. להלוואות לחקלאות. מכאן נובעת המסקנה שלבאנק זה, הקשור עם בעלי הון בריטיים ועם באנק ראשי בריטי יש השפעה על רוב ענפי המשק. על-כן ברור, כי לכיוון האשראי הבנקאי יש השפעה על כל כלכלת הארץ. בנק זה מרכז כמעט 75% של כל הפקדונות בישראל. בשנת 1949 הגיעו הפקדונות בבנק זה ל-59.9 מיליון לירות.

האופייני לבנק אפ"ק — הם רווחי מלחמה גדולים וצמצום ניכר של האשראי למטרות פרודוקטיביות של תעשייה, בנין וחקלאות. על כך כותב אפילו הכלכלן המפא"י נתן בן נתן ב"דבר" מיום

14.9.49: "מקום התורפה שבפעולות הבנק הוא בשיעור המועט של גידול ההשקעות. הוא חדל מלהיות כוח דינמי במימון התפתחותו של המשק. גם העלמת המספרים על חלקם של התעשייה, החקלאות והמסחר בקבלת ההלוואות והמפרעות מחזקת את החשד, שהבנק אינו ממלא תפקיד ניכר במאבק על הרחבת הבסיס המשקי של המדינה".

על התמורות במדיניות האשראי של הבנקים והפחתה מכוונת וניכרת של האשראי לתעשייה ולבנין מעידים גם המספרים הבאים: לפי הטבלה שפורסמה ב"חדשות הכלכלה" מפברואר 1948, אחוז האשראי לתעשייה היה בשנת 1946 28% ובשנת 1947 ירד ל-17%. ירידת האשראי לבנין היא לפי דברי ד"ר בארט בדו"ח שמסר על הבנק האפותיקאי בשנת 1948 — גדולה מאד. מ-20% בשנת 1935 ירד ל-7% בשנת 1947. סכום הפקדונות בבנקים בשנת 1949 הוא 90 מיליון לירות. תביעת המפלגה הקומוניסטית היא הלאמת הבנקים. זוהי דרישה בעלת חשיבות לאומית גדולה ביותר. המדינה צריכה לקבוע את שער הרבית ולחלק את ההלוואות בין הענפים השונים של המשק באורח, שיקדם את התעסוקה והפתוח של המדינה.

דרכי התקפת המעבידים על מעמד הפועלים

1. ירידת שכר העבודה הריאלי. ירידת שכר העבודה הריאלי נמשכת מאז תקופת מלחמת העולם השנייה. בימי שלטון המנדט כוונה ירידה זו ע"י הבורגנות בעזרת השלטון הזר. בתקופת מדינת ישראל נמשכת ירידה זו בסיוע פעיל של הממשלה הבורגנית-מפא"ית. ההתקרות הממוצעת הרשמית של מצרכי המזון, המהווים 75% של הוצאות המשפחה הוגדלה לפחות פי 7. אינדקס מצרכי המזון מגיע אפילו לפי הדו"ח של הירחון הממשלתי הסטטיסטי עד 700% ולעומתה תוספת היוקר הוגדלה רק פי 3.5 (350 נקודות ביולי 1949 לאחר ההורדה הראשונה של תוספת היוקר). כתוצאה של מלחמה עקשנית מצד הפועלים נגד המעבידים שהגדילו רווחיהם פי 10 וצברו הון

תועפות, הוגדל השכר היומי הירוד רק פי 2 במשך 10 השנים האחרונות. ב-1941 — 383 מיל, ב-1943 — 415 מיל, ב-1948 — 828 מיל, וב-1949 — 1000 מיל. אולם תוספת היוקר אינה חלה על כל השכר היסודי אלא על $10\frac{1}{2}$ לירות בלבד כלומר על שליש השכר היסודי. (עד שנת 1948 חלה תוספת היוקר אפילו רק על $8\frac{1}{2}$ לירות ראשונות) בסיכומו של דבר ירד השכר הריאלי ירידה ניכרת.

תנאי עבודה ירודים. לפי הנתונים הסטטיסטיים של הועד הפועל של ההסתדרות ב-1948 מסתבר, כי ברובה של התעשייה נהוג שבוע עבודה של 47—48 שעות. ב-11% של התעשייה עובדים למעלה מ-48 שעות. ב-11 אחוז של התעשייה היתה נהוגה קבלנות עד תקופת מלחמת העצמאות. עכשיו מנסה הנהגת מפא"י להכניס שיטת קבלנות בקנה מידה ארצי. שעות נוספות בעד תשלום רגיל ללא תוספת נהוגות לגבי 10% של הפועלים בתעשייה מאורגנת וב-44% בתעשייה בלתי מאורגנת. חופשה שנתית אינה קיימת לגבי 25% של הפועלים בתעשייה המאורגנת וב-30% של התעשייה הבלתי מאורגנת. כמו כן אופייני עדיין לחלק ניכר של המפעלים חוסר תנאים סניטריים מתאימים, חוסר ביטוח וחוסר פיצויים. דרגות שונות של שכר נהוגות במדינתנו בין פועל ופועלת, בין יהודי וערבי, בין אשכנזי ובני עדות המזרח, בין וותיק ועולה. מדיניות זו נמשכת מאז השלטון הבריטי בארץ. שכר עבודה היומי היסודי של הפועלת מתנועע בין 50%—60% משכר העבודה היסודי של הפועל. שכר העבודה של הפועל הערבי הוא בממוצע למטה מ-50% משכרו של הפועל היהודי. (למשל, במחלקה ממשלתית בנצרת משלמים לפועל ערבי לירה ורבע ליום, ולפועל יהודי העובד באותה העבודה 2 וחצי ליום). דרגות שונות של שכר נהוגות בין פועלים אשכנזיים לבין בני עדות המזרח (למשל בקטיף, בחמרי בנין וכו').

מצוקת העולים החדשים בגלל האבטלה הממושכת מנוצלת ע"י המעבידים להורדת שכרם של העולים במקרים רבים עד כדי מחצית

שכרו של הפועל הוותיק. הדרגות השונות של השכר הן בקו המדיניות של "הפרד ומשול" בתוך מעמד הפועלים ומהוות דרגות שונות של ניצול. המלחמה לשכר שווה בעד עבודה שווה אינה רק ענינם של הפועלים המקופחים, אלא של כלל ציבור הפועלים.

איום בהשבתות. בענפים שונים מאיימים המעבידים בהשבתות כתגובה לאירגון הפועלים בהסתדרות. כמו־כן נוקטים בעלי־מפעלים שונים באמצעי פיטורין כתגובה לתביעתם של הפועלים לשפר את תנאי־עבודתם. חוסר חוקת־עבודה מתקדמת מנוצלת על ידי המעבידים בעיקר במפעלים קטנים ובינוניים להשבתות ולנסיון להרחיק פועלים המתארגנים להגנה על זכויותיהם.

איום בהשבתות נוצל לא רק על ידי מעבידים בודדים ולא רק נגד שיפור אלמנטרי של תנאי העבודה, אלא גם על ידי התאחדות בעלי־התעשייה כארגון שלם נגד הסתדרות העובדים במטרה ללחוץ על הורדת־שכר כללית וכמו־כן כאמצעי פוליטי לרכוש עמדות צבוריות נוספות לבורגנות.

המעבידים מנצלים את העובדה של העדר חוזים קולקטיביים ארציים ומשתמשים בחוזים קולקטיביים מקומיים למגמה של השוואה "מלמטה".

הממשלה נותנת דוגמא לשכר ירוד. ממשלת הקואליציה של הנהגת מפא"י ו"החזית הדתית" משלמת שכר נמוך לעובדי המדינה. עובדי־המדינה מקבלים פחות מהעובדים בתעשייה הפרטית. השכר הירוד שניתן ע"י הממשלה משמש תקדים למשק הפרטי. העובדה שקביעת הדירוג נסחבת ללא סוף מתבארת על ידי המגמה הממשלתית לתת את הטון להורדת השכר בכל מקומות העבודה.

התאחדות בעלי־התעשייה מדריכה את מדיניות המעבידים לפי חשבון מרחיק־ראות של הבורגנות. בשביתת "עלית", למשל, היו המעבידים מוכנים לבוא לפשרה ואילו התאחדות בעלי־התעשייה כפתה עליהם לא להסכים לפשרות.

אחת הצורות של התקפת המעבידים על שכר-עבודתו ותנאי עבודתו הם הנסיונות לנצל את ועדי-הייצור למען הכנסת שיטת הזעה. מכסות ופרמיות העשויות רק להביא לידי התשת כוחו ובריאותו של הפועל. הבורגנות מתנגדת שועדי הייצור ימלאו את התפקיד הנכון שהפועלים מעונינים בו: פקוח על מערכת-הייצור והקלקולציות. היא מתנגדת להתערבות של הפועלים בעניני קביעת המחירים. עמדתנו לוועדות הייצור היא:

1. הרמת פריון העבודה מותנית בשכלול המכונות ולא בהזעה של הפועל.

2. ועדי הייצור יכולים להיות לברכה אם יהיו בעלי סמכות לפקוח על מערכת הייצור ועל הקלקולציות על מנת לשמור על רווחים מינימליים ומחירים נמוכים.

האופי האנטי-עממי של "תכנית-הצנע"

תכנית ה"צנע" של הקואליציה של מפא"י והבורגנות פירושה שלב יותר גבוה בהתקפת המעבידים בעזרת הממשלה על שכרו של הפועל ועל מעמדות הביניים ללא פגיעה ברווחי המעבידים המקומיים והזרים וללא פגיעה ברווחים העצומים של הזכיונות המהווים אחד מגורמי היוקר העיקריים. זוהי תכנית להורדת רמת החיים. תכנית ה"צנע" הנוכחית היא אנטי עממית בגלל הסיבות הבאות:

א. לא נעקרו ולא נפגעו שרשי היוקר (לא הולאם האימפורט, לא הולאמו הזכיונות הזרים).

ב. לא הוגבלו רווחי בעלי ההון הגדול (לא הוגבלו רווחי המעבידים). אפילו "דבר" נאלץ להודות במאמר של הכלכלן המפא"י נתן בן-נתן ש"המחירים הנקבעים לכמה וכמה תעשיות ספק אם הם מבוססים". דברים אלה נכתבו כבר לאחר ההורדה הראשונה של תוספת היוקר מאת הפועלים. ("דבר", 17.8.49).

ג. ההוזלה של המצרכים היא אפסית ומבוצעת בכל מקום על חשבון טיב הסחורה איכותה וכמותה.

ד. מעמד הפועלים מותקף ע"י הבורגנות והממשלה המורידים את תוספת היוקר ללא צמצום רווחי בעלי-התעשייה.
ה. עולים מסי העקיפין בצורות שונות, דבר הגוזל מההמונים למעשה את תוספת היוקר בשעה שהיוקר הכללי טרם הוזל.
מעמדות בינים נפגעים על-ידי בעלי ההון הגדול בעזרת הממשלה. מחירי המצרכים החקלאיים הורדו ללא הורדת מחירי האספקה וללא פגיעה ברווחי האימפורטרים.

שכבות הבינים—הסוחרים הזעירים נפגעים ואילו לגבי הסיטור נאים הגדולים אין נוקטים במדיניות של קיצוץ הרווחים. האימפורט הזר הרב הורס מפעלים קטנים ומאלצם להסגר. גם בעלי מלאכה קטנים עומדים בפני ירידה. הם נאלצים לקנות חמרי-גלם בשוק השחור ומוכרים את תוצרתם לעתים בהפסדים.
לעומת ירידת השכר הריאלי גדלה עלית המחירים בין 1939-49.

השוואת מחירי המצרכים לאחר יולי 1949 (כלומר לאחר ה"הוזלה") עם מחיר המצרכים הללו בשנת 1939 מראה את הגידול הרב במחירי מצרכי-המזון. הננו מדגישים את המחירים הללו, כיוון שסעיף המזון בהוצאות משפחת-פועל תופס לפחות 75% וההתייקרות הגדולה של מצרכי המזון משפיעה על הורדת השכר הריאלי. והרי דוגמאות אחדות:

מחיר הלחם גדל פי 4. מרגרינה פי 9, ביצה פי 8, חמאה פי 13, ריבה פי 9, זיתים פי 24, סבון פי 9, גזר פי 10, פרי הדר פי 50. לגבי המחירים הקודמים מחירי ה"צנע" אינם מהווים שינוי ניכר ברוב המצרכים. במצרכים בהם שינוי המחיר ניכר, הריהו תמיד ע"ח הטיב או המשקל והכמות, כלומר, בשום מקרה ע"ח רווחי בעלי ההון. אם נביא בחשבון גם את המצרכים והשירותים המועטים שהתייקרו פחות מאשר פי 5 נגיע למסקנה שהעמדת האינדקס הנוכחי על 500 נקודות או התייקרות ממוצעת פי 5 הוא חישוב סולידי למדי. מה

נמוכה רמת-החיים ומה רב הגזל של הבורגנות יכולה להעיד העובדה שלמרות ההתייקרות העצומה הנ"ל של מצרכי המזון (עליהם מוציא הפועל את רוב שכרו) חישובי תוספת היוקר הם לפי אינדקס של 350 נקודות (ביולי-אוקטובר 1949).

גם בענף הבנין, אשר הבורגנות והנהגת מפא"י טוענות כי השכר הוא בו "גבוה מדי", יש לציין כי עליית מחירי-הבנין היתה גדולה פי כמה מעליית שכר פועלי הבנין. בעוד שמחיר החציץ עלה משנת 1939 עד 1949 פי 14,5, מחיר הלבנים פי 13,3 ומחיר הסיד פי 10,3 — באותו זמן עלה שכר פועלי הבנין רק פי 5. כלומר, מקור היוקר הוא לא בשכרו של פועל-הבנין אלא במחירים המופרזים ביותר של חמרי-הבנין, הקרקעות, הרבית הגבוהה ורווחי הקבלנים.

הנסיון הראשון של הורדת תוספת היוקר (ביולי 1949) הוא צעד לקראת הורדת-השכר היסודי. על כך כתב בגלוי בטאון בעלי ההון ב"הארץ" מיום 7 ביולי 1949. ההתקפה המתוכננת של הבורגנות מנומקת על ידה בצורך, כביכול, להתחרות בשווקי חו"ל. במקום להוריד את המחירים ע"י השקעות חלק יותר גדול של הרווחים בשכלול היצור שירחיב את היקף התוצרת ויוזילה — משתמשת הבורגנות בדיבורים צבועים על הוזלה כללית לשם התקפה מוגברת יותר על שכרו של הפועל. עובדה היא, שגם לאחר שתי הורדות תוספת-היוקר, מעבידים רבים עדיין לא הורידו מיל אחד ממחיר תוצרתם אפילו עד סוף 1949.

האינדקס הנוכחי — שימש אמצעי רשמי לגזול משכרו של הפועל. האינדקס הנוכחי מסולף בגלל הסיבות הבאות:

(א) חלק ניכר של המצרכים, (בשר, חמאה, ביצים, פירות) עלי-הם מבוסס האינדקס — אינם מגיעים לשולחנו של הפועל מתקופת מלחמת העצמאות.

(ב) האינדקס מבוסס על מחירים רשמיים של מצרכים ושירותים בעבר ואינו מביא בחשבון את ההתייקרות האמתית. (לדוגמה:

ההוצאות לשכר דירה נאמדות באינדקס ל-2½ לירות וההוצאות למסים ל-¼ לירה בלבד). סילופו של האינדקס ואי-התאמתו למציאות הנוכחית הוכרה הן ע"י ועדה ממשלתית בסוף 1948 והן ע"י ועדה הסתדרותית באוגוסט 1949.

ההתעלמות מן ההתייקרות. הבורגנות והנהגת מסא"י מתעלמות מן ההתייקרות שחלה באותה תקופה, המכונה, כביכול, תקופה של הוזלה כללית. א) הועלה מחיר הסיגריות ב-17%. ב) הועלו מסי העקיפין עד 56%. ג) הועלו מסים כלליים בעיריות הגדולות (בת"א הועלה המס הכללי עד 60%). ד) הורחב מס המותרות על חלק גדול של מצרכים חיוניים. ה) הועלה שכר-הדירה במשך השנתיים (עד לסכומים עצומים של 10 לירות לחדר). ו) הוטל מס-קליטה על המוני העם, שהנו למעשה מס-הכנסה נוסף (3% מ-300 לירות הראשונות, 4% מ-300 הלירות הנוספות ו-5% מהסכום העולה על הכנסה זו). ע"י ההתייקרות של מס-הקליטה והשעשועים בלבד מפסיד הפועל את 2 ורבע ל"י של ההוזלה, כביכול, שעל חשבונה כבר הורידו את תורם שפת היוקר ועוד היד נטויה.

הבורגנות והיא בלבד נהנית מהורדת שכר-העבודה. חלקו של השכר הוא במוצע 20—25% בהוצאות הייצור הכלליות. חמרי הגלם (הכוללים רווחי אימפורטרים) תופסים כ-50% בהוצאות הייצור. הרווחים הרשמיים של המעבידים תופסים כ-25% מהוצאות הייצור (מלבד ההעלאה השרירותית הספסרית של המחיר כתוצאה של היעדר כל ביקורת על הקלקולציות) עד כי הרווחים האמתיים של המעבידים מגיעים למעשה במקרים רבים ל-80% ול-100% ויותר. מציאות זו מוכיחה, כי ההורדה של תוספת היוקר כלומר, הורדת חלק מן השכר מופנית לכיסיהם של המעבידים. על כך נאלץ אפילו להודות, לוביא-ניקר, מזכיר ההסתדרות. הורדת-תוספת-היוקר אינה גורמת להוזלה אלא להרעת מצב המוני-העם העמלים וירידת כושר-הקנייה שלהם ומגדילה אך ורק את הרווחים של המעבידים המקומיים והזרים.

אין שום קשר אובייקטיבי הכרחי בין השכר לבין יוקר התוצרת. הורדת-השכר מגדילה בתנאים שלנו את רווחי המעביד ואינה מוזילה את מחירי הסחורות. הגדלת-השכר צריכה לצמצם את רווחי-המעביד ולא לייקר את מחיר התוצרת. אפשרות הורדת יוקר התוצרת קשורה בעיקר במיכון-הייצור ובהגבלת רווחי המעבידים. (השכר בארה"ב הוא, למשל, הרבה יותר גבוה מישראל אולם הסחורות הן יותר זולות כתוצאה מן הרציונליזציה של היצור). הדרך למלחמה רצינית ביוקר היא קודם כל בהגבלת רווחי המעבידים במיכון הייצור ובהלאמת האימפורט.

עם תכנית ה"צנע" הממשלתית החלה הבורגנות בהסכמת הנהגת מפא"י להגשים את הורדת רמת-החיים בדרכים הבאות: (א) הוקפא השכר במקומות, בהם לא הספיקו להעלות את תוספת-יוקר הרגילה. (ב) המעבידים תובעים מעבר למכסות, שיש בה לכשעצמה הורדת רמת השכר הרגילה. (ג) התחלות שונות לפגוע כבר עתה בשכר יסודי (ע"י נסיונות פגיעה בתוספת המקצועית). (ד) תביעה להרמת פריון העבודה ללא שכלול הציוד וללא שיתוף-הפועלים בפיקוח על מערכת הייצור והקלקולציות. (ה) הורדת תוספת-יוקר, בשעה שהיוקר הכללי טרם הוזל והמעבידים טרם הוכרחו לוותר על רווחיהם המופרזים.

ההורדה השניה של תוספת-היוקר

באוקטובר 1949 ערכה מפא"י את הסיבוב השני בהורדת תוספת-היוקר. אופייני לציין, כי רק חדשים אחדים לאחר ההורדה הראשונה של תוספת-היוקר ביולי 1949 נאלץ גם מזכיר ההסתדרות, לוביאניקר, להודות כי חלק של המעבידים לא ניצל את הורדת תוספת היוקר להוזלת המצרכים. העובדה, שאפילו עסקן מפא"י מודה כי לפחות חלק מהמעבידים שילשל לכיסו את הסכום שהורד מאת הפועלים מוכיח מהו למעשה המצב האמיתי לגבי כל המעבידים. תביעת

מפא"י להפקיד שלישי מתוספת-היוקר בידי הממשלה ולנצל אותו לשם "קרן-הזולה" מוכיחה, כי הורדת תוספת-היוקר אינה תוצאה של "אוטומטיות" אוביקטיבית, המופעלת, כביכול, לגבי הפועלים והמעבידים באורח שווה אלא ביטוי להתקפה נוספת על שכר הפועל בהסוואה של מלחמה ביוקר החיים. העובדה שבתור "קרן-הזולה" צריכות לשמש לירות עלובות של פועלים ולא פקדונות קפואים של בעלי-הון מוכיחה שמדיניות הנהגת מפא"י והממשלה הנוכחית היא אנטיפועלית בקוי פעולתה הגלויים והמוסווים כאחד.

למרות שאיפת הבורגנות להחזיק את הפועלים רק במצב של דפנסיבה יש לציין, כי בשורה שלמה של שבתות בשנת 1949 הועלתה הדרישה של העלאת השכר היסודי (תופרות, אופים וכו').

מלחמה אמיתית ביוקר-המחירים תיתכן על ידי:

(א) הלאמת האימפורט, הנמצא עתה בידי חברות בריטיות ויבואנים ישראלים ומייקרת באורח שרירותי את היבוא.

(ב) הגבלת רווחי המעבידים ושחוק ועדי הפועלים בפקוח על הקלקולציות ועל קביעת המחירים.

(ג) ביטול מסי-העקיפין המייקרים את הסחורות.

(ד) ביטול המכס על מצרכי מזון.

(ה) הזולה לא ע"י הגדלת היבוא אלא ע"י רציונליזציה ומיכון.

(ו) אינדקס חדש, המבוסס על סל המזונות והוצאות שירותים

ב-1949, על מחירים השוררים למעשה בשוק ועל הכמויות הדרושות למשפחה.

התעשרות הבורגנות הגדולה

בימי המנדט לא נקבע שיעור של רוח מכסימלי (אפילו לא

בימי המלחמה). מדיניות זו של אי הגבלת הרווחים נמשכת גם בימי-

ראל, על התעשרות הבורגנות מעידים התהליכים הבאים:

(1) בעלי-תעשייה גדולים הגדילו את הונם בשנים האחרונות

פי שמונה ופי עשרה (גם לפי עדותו של מנהיג מפא"י לוביאניקר בכנסת).

(2) העברה של ההון לחוץ לארץ. רק לפני זמן קצר — הוברחו 42 מיליון לירות לחו"ל. כסף זה מועבר בתלקו בחזרה לארץ בצורת סחורות בלתי-חיוניות ועסקי ספרות שונים.

(3) בליעת מפעלים קטנים ע"י מפעלים גדולים. תהליך ריכוז מפעלי תעשייה שונים בידי בעלי-הון גדולים. דוגמא: האחים בז'רנו, בעלי ביח"ר לסיגריות קנו חלק מביח"ר "עסיס" ונוסף לכך פתחו ביח"ר לבירה שהנו' עתה סניף של "נשר" מראשון. דוגמא לתהליך הקונצנטרציה של מפעלי התעשייה: ענף האריג (מצבעות ומפעלי טכסטיל).

(4) רווחים נסתרים המתבטאים בחישוב האמורטיזציה בעשרות מונים לגבי הערך המעשי (סעיף האמורטיזציה, אגב, משוחרר ממס הכנסה בהתאם לתקציב הנוכחי).

(5) רווחים מופרזים של אימפורטרים. 95% של האימפורטרים הם גם סיטונאים ומרוויחים בדרך זו רווחים כפולים. רווחי האימפורטרים הגיעו עד 240% אפילו לפי דו"חים רשמיים בכנסת.

(6) רדיפת רווחים מאורגנת. הרדיפה אחרי רווחים באמצעות העלאה שרירותית של מחירים היתה ונשארה עדיין מאורגנת. אחת הדוגמאות האופייניות לכך הוא, כי בהתאחדות בעלי התעשייה הוקמו סינדיקטים (כמו, למשל, בסקציית המזונות) שחבריהם התחייבו לשמור על מחירים גבוהים והמפירים את ההסכם היו צפויים לעונש.

(7) האיפול הסטטיסטי על רווחי המעבידים מוכיח, שהם מופרזים יתר על המידה ושפרסומם עשוי לעורר ביקורת ציבורית חריפה.

ההון הזר פוגע במפעלים קטנים

חדירת ההון הזר מזרזת את שקיעת המפעלים הקטנים ואת ריכוזם והתבצרותם של המפעלים הגדולים. ירידה זו של מפעלים

קטנים בישראל באה הן כתוצאה של האימפורט האמריקאי העצום (המביא, למשל, להרס מפעלי אריג קטנים) והן כתוצאה של התקשרות מפעלים מקומיים גדולים עם הון אמריקאי המביא למעשה לחיסול של מתחרים יותר קטנים ויותר חלשים ולפגיעה במעמדות ביניים. בע-נף האריג, למשל, ריכוז מפעלי אתא טכסטיל ומפעלי קורדאני, ריכוז מפעלי „משי זקס“ ולעומתן מטוויות קטנות שמצבן מתערער. באורח דומה משפיע גם ההון הבריטי הזר.

אופיינית היא החלטת הסינדיקאט הלונדוני ליהלומים לא למ-כור יהלומי גלם למפעלים זעירים, אלא רק לגדולים שיכולים לקנות חמרי גלם בשיווי של למעלה מ-2.500 ל"י לחודש. מתברר, כי חדי-רת ההון הזר היא לא רק אמצעי לצבירת רווחים על חשבון הורדת רמת חיי הפועלים אלא גם גורם בעל תוצאות פוליטיות. חדירה זו מבצרת שכבה דקה של בעלי הון גדול בישראל, המהווה משענת סוציאלית נאמנה להשתלטות כלכלית ופוליטית של האימפריאליזם על מדינתנו.

בתור דוגמאות דומות להרס מפעלים קטנים ובעלי מלאכה כתוצאה מתמיכת הממשלה באינטרס בעלי ההון הגדול — יכולים לשמש גם ענף ההנעלה, הרפדות וכו'. מדיניות חלוקת החומר הגלמי בענף ההנעלה (כלומר, העורות) מבוצעת באורח כזה, המעמיד לשירות בעלי המפע-לי הגדולים את כל החומר הגלמי ומונעת חומר גלמי מבעלי מלא-כה זעירים, דבר הגורם לריכוז מונופוליסטי אחד, והתרוששות של חלק גדול מבעלי המלאכה מאידך.

בתעשיית טכסטיל, למשל, חל ריכוז בידי כמה מפעלים גדולים ונחתמו ביניהם הסכמים מונופוליסטיים המכוונים לסלק את בעלי התעשייה הקטנים. התוצאות הכלכליות של תהליך זה הן שהמפעלים הגדולים קובעים את המחירים ללא התנגדות. התוצאות הפוליטיות הן שריכוז מפעלים גדולים ע"י בליעת הקטנים הופך את בעלי התע-שיה לגורם פוליטי חזק הלוחץ בכח מעמדי רב ומכוון למעשה את מדיניות הממשלה הנוכחית.

ירידת רמת-החיים של המוני העם

לעומת התעשרות המעבידים-נמשכת ירידה ברמת החיים של מעמד הפועלים והמוני העם. ירידה זו מתבטאת בדברים הבאים:

- (1) הפרש גדל והולך בין שכר העבודה לבין יוקר המצרכים.
- (2) תזונה לקוייה ולמטה מן המינימום ההכרחי (חוסר בשר, חמאה, ביצים ופירות).

- (3) צפיפות גדולה שוררת בין רבבות תושבים (מגיעה עד לצפיפות של עשר נפשות לחדר). "הארץ" מיום 8.9.49 מפרסם תיאור על שכונות עולים, הגרים 16 נפשות בחדר אחד. יש להוסיף לכך גם את ההשהייה הממושכת של תשעים אלף עולים במחנות.

- (4) אישפוז גרוע. פי 4 פחות מיטות מאשר הצרכים המינימליים.

- (5) רבבות ילדים ללא השכלה עממית.

- (6) חוסר ביטוח סוציאלי ממשלתי. אין עדיין בישראל חוק לביטוח סוציאלי. ההישגים שהושגו במקומות שונים (כגון, קופת תגמולין, חופש שנתי, ימי חג ופיצויים) לא הפכו לנחלתו של כלל ציבור הפועלים. אין דאגה רפואית על חשבון הממשלה, אין ביטוח לעת זקנה.

הנהגת מפא"י מסייעת להתקפת המעבידים

התכנית המקצועית העקרונית האנטיפועלית של הנהגת מפא"י בישראל הוגדרה בבהירות ובגילוי-לב בבטאון מפא"י "במערכה המקצועית" (פברואר 1948). שם כתוב בין היתר: "בחינה מציאותית של מצבנו תוביל אותנו לפוליטיקה מקצועית שתגביר את רגש הבטחון אצל בעלי ההון הפרטי, העברי והבינלאומי. הון בינלאומי, שגם לו נזדקק בשנים הקרובות, ודאי לא יבוא אלינו על בסיס לא מסחרי. אל לתנועה המקצועית שלנו לנצל כל הזדמנות זמנית, חולפת". כלומר נקודת המוצא של הנהגת מפא"י היא לקיים את רווחי

המעבידים, להסכים לבסיס הספסרי אותו דורשים בעלי-הון זר ולתבוע ממעמד הפועלים שלום מעמדי (בנוסח "לא לנצל כל הזדמנות"). הנהגת מפא"י מסייעת להתקפת המעבידים על מעמד הפועלים ע"י:

(א) בלימת המלחמה המעמדית (מלחמה נגד שביתות).
(ב) "עידוד ההון הזר" כלומר הענקת זכות-יתר להון הזר ע"ח שכר-העבודה, זכות-העבודה והאוצר הממשלתי (חוק יבוא ללא תשלום; היתר ליבוא הגורם לפיטורים, שחרור ממסים ומכס); היתר להוציא 10% מהרווחים בדביזים מהארץ במקום לתבוע להשקיעם בייצור.

(ג) הגשמת מדיניות הורדת השכר.
(ד) תביעת מעבר לקבלנות ולשיטות מכסות.
(ה) התנגדות לשיתוף הפועלים בפיקוח על הייצור והקלקולציות.
(ו) מדיניות אנטי-עממית באיגוד המקצועי.
הנהגת מפא"י מבטלת למעשה את סמכויות האיגוד המקצועי

הארצי.

(1) האיגודים המקצועיים הארציים וההסתדרות הארצית קיימים רק להלכה כיוון שהנהגת מפא"י מונעת בעד הפעלתם. לא קוימו בחירות לועדי האגודות במקומות ולמוסדות המרכזיים של האגודות. המרכזים באגודות הארציות של המתכת, הבנין, המזון, האריג, וכו' לא נבחרו אלא הורכבו לפי הסכם בינמפלגתי בין מפא"י ומפ"ם. מוסדות אלה מתקיימים זמן ממושך ללא בחירות.

(2) בזמן האיום בהשבתה בענף המתכת ובזמן המלחמה להשגת וואה כללית של שכר פועלי המתכת לא פעל מרכז האיגוד הארצי של פועלי המתכת לטובת הפועלים. מדיניות זו הוגשמה למרות שהמטרה של הקמת האיגודים הארציים היתה להלכה שיפור והשוואת התנאים בענפים.

בזמן שביתת פועלי "ליבר" ו"עלית" לא פעל מרכז האיגוד

הארצי של המזון לטובת השובתים, אם כי שביתה זו הוכרזה ע"י מוסדות ההסתדרות.

בתקופת הפיטורים בענף האריג העץ ואחרים לא התייצבו האגודים הארציים במלחמה למניעת הפיטורים.

עובדות אלו מוכיחות, כי הנהגת מפא"י פוגעת ומנסה לבטל את עצמאות ההסתדרות והאיגוד המקצועי כגורמים, המגינים על אינטרס הפועלים. מ"ניטרליות" לגבי הפועלים התפתח תהליך זה לשותפות הנהגת מפא"י של האיגוד המקצועי בכפיית הממשלה והמעבידים שהפועלים יקבלו את הצו הממשלתי המנוגד לעניניהם. (למשל, התערבות קפלן שר האוצר בשביתה "אתא", התערבות בן-גוריון בענין שכר פועלי הבנין והתערבות דב יוסף שר-האספקה בשביתה האופים). זוהי למעשה כפיית מדיניות של בוררות חובה או כפיית הכרעה ממשלתית.

האופי הפרו-בורגני והפרו-אימפריאליסטי המובהק של מדיניות הנהגת מפא"י נובע מן האידיאולוגיה של שיתוף פעולה מעמדי וכמו כן מן השיתוף של שיכבה ניכרת במפלגה זו עם הון פרטי מקומי וזר במוסדות משקיים-הסתדרותיים. כמו כן אופיינית למפלגה זו שכבה די ניכרת של אריסטוקרטיה פועלית. הנהגת מפא"י בוגדת באינטרס מעמד הפועלים ומתייצבת במערכה היום-יומית לימין אינטרס המעבידים. מנהיגי מפא"י הם למעשה עושי-דברה של הבורגנות בתוך תנועת הפועלים. במלחמה המעמדית-מקצועית נאלצים לעתים חברי מפא"י, פועלים שכירים להופיע נגד הנהגת מפלגתם. (למשל, בשביתה מגן-צ'טווד ובשביתות האזהרה של ה-19 ביולי 1949). אם ברצונם להגן בעקביות על עניניהם.

המלחמה המקצועית פותחת פרספקטיבה של התפקחות חלקים גדולים יותר ויותר מבין חברי מפא"י, נטישת האידיאולוגיה של שיתוף פעולה בין-מעמדי וקבלת נקודת מוצא פועלי ולוחם.

מעמד הפועלים בישראל ובני בריתו

מעמד הפועלים השכיר בעיר ובכפר מנה בראשית 1948 — 190.000 איש בלי נשי עובדים ביישוב היהודי. ביניהם היו 128.000 חברי הסתדרות. (לפי הדו"ח בספר "ההסתדרות" משנת 1949) במשך התקופה הזו עד סוף 1949 הוסיפה העליה ההמונית רבבות עובדים נוספים. מעמד הפועלים השכיר הוא הנושא למלחמה מעמדית עקבית ולמלחמה פוליטית לעצמאות ישראל. בני-בריתו של מעמד הפועלים השכיר הם העובדים בכפר, האכרים הזעירים והפליחים. ההתיישבות העובדת (קיבוצים, קבוצות ומושבים) מונה קרוב ל-50 אלף איש. הסקטורים השונים של ההתיישבות העובדת מהווים בן-ברית למלחמת מעמד הפועלים לקידמה סוציאלית ולמשטר דימוקרטי. הצורות העיקריות של ההתיישבות העובדת הן מושבי עובדים וקיבוצים.

מושבי העובדים

אנשי המושבים הם בעלי קנין קרקעי זעיר אולם מנוצלים ע"י בעלי ההון הגדול, בעיקר ע"י הרבית הגבוהה של הבנקים והמחירים הגבוהים הנתבעים בעד האספקה ע"י האימפורטרים. העובדה שאנשי המושבים מנוצלים ע"י בעלי ההון הגדול הזר והמקומי מעמידה אותם במצב של בן-ברית פוטנציאלי למעמד הפועלים השכיר.

הקיבוצים והקבוצות

הקיבוצים והקבוצות מאגדים אנשים עמלים היוצרים במשותף, משווקים במשותף והנם משוללי קנין פרטי. הקיבוצים מנוצלים ע"י הבנקים הזרים ושקועים בחובות גדולים. תנאי החיים ברוב הקיבוצים ירודים מאד (מבחינת השיכון, האספקה וכו').

חברי הקיבוצים אינם אלמנט פרולטרי במובנו המובהק של המושג, כיוון שאינם נמצאים במלחמה ישירה נגד מעבידים. אולם

אנשי הקיבוצים הם אלמנט עמל מגוצל ע"י ההון הזר ומהוות בן-ברית לפועל השכיר.

בעלי המלאכה, הזעיר-בורגנות בעיר ובכפר — אף הם הנם בני-בריתו של מעמד הפועלים במלחמה נגד הניצול של מעמדות-הביניים ע"י האימפורטרים, בעלי-ההון הגדולים הזרים והמקומיים והבנקים שמדיניותם מקבלת עידוד ותמיכה על-ידי הממשלה.

מעמד הפועלים הערבי בעיר ובכפר, כתוצאה של תנאי המלחמה נהרסה כליל התעשיה הערבית וניטל בסיסו הקודם של הפרולטריון הערבי, רק מאות אחדות בלבד של פועלים ערבים עובדים בעבודות ציבוריות ובמקומות עבודה בודדים (בעיקר ברכבת, אי.פי.סי, בתי הזיקוק, בעבודות צבוריות, בביח"ר לסיגריות בנצרת, ובעוד מקומות בודדים). לא פחות מעשרת אלפים פועלים ערבים הם מחוסרי עבודה. רישום רשמי ממשלתי של המובטלים הערבים איננו קיים. זוהי, אגב, אחת הצורות של התעלמות הממשלה ממצוקתם והפלייתם המיוחדת בדאגה לעבודה. רבבות הפלחים הערבים הנם ברובם המכריע בעלי קנין קרקעי זעום ביותר. דבר זה אינו מאפשר קיום מינימלי, הן מבחינת הכמות הקטנה של הקרקע והן מבחינת השיטות הפרימיטיביות של עיבודה. הרבית הגבוהה, המסים והחובות מעיקים עליהם במידה רבה. הפלחים הערבים הם בן ברית למעמד הפועלים השכיר במלחמה לרמת חיים הוגנת נגד הניצול של בעלי ההון הגדול ולמען קידמה סוציאלית. מעמד-הפועלים השכיר בעיר ובכפר הוא הנושא העיקרי למלחמה המעמדית, לעצמאות כלכלית ופוליטית של המדינה.

האבטלה בישראל

ישנם שלושה סוגים של מובטלים בישראל.

א. הפועל המקומי המוצא מתהליך היצור כתוצאה של צמצום

התעשייה והבנין ;

ב. העולים החדשים המובטלים בחלקם הגדול כתוצאה של אי

הרחבת המשק ;

ג. אבטלת רובו של ציבור הפועלים הערבי במידה מכרעת

כתוצאה של הפליה לאומית.

סיבות האבטלה

1. צמצום התעשייה.

הגנו עדים לתהליך של ירידה מתמדת בתעשייה. אחוז התע-

סוקה באמצע 1948 ירד לגבי ינואר 1947 ב-25%. בגלל נסיבות המל-

חמה עלה בתקופה האחרונה של 1948 וראשית 1949 — אינדקס

התעסוקה עד לרמה של 1947. אולם עלייה זו היתה קוניונקטוראלית

בלבד.

כבר במחצית הראשונה של שנת 1949 התחילה ירידה כמעט

כללית בענפי תעשייה שונים (למשל אריג 10%, עור 15%, כימיה

65%).

הקפאון שהשתרר בתעשייה מבוטא גם במספרים הבאים :

בשנת 1946 עבדו בתעשייה היהודית 48.000 איש.

בשנת 1949 " " " 50.000 איש.

(מספרים אלה נמסרו ע"י שנקר, ראש התאחדות בעלי התע-

סיה ביום 22.7.49) טבלה זו מוכיחה, כי במשך שלוש השנים האחרו-

נות בא גידול של העובדים ב-4% בלבד. באותה תקופה גדל הישוב

ב-50%. גידול אפסי זה של המועסקים בתעשייה לעומת הגידול

העצום של האוכלוסיה מראה נסיגה של הייצור וירידה יחסית גדולה

של התעסוקה. בד בבד עם הירידה בתעשייה יש גם ירידה בענף

הבנין. בענף הבנין חלה ירידה של 30% בין השנים 1946—1948. (בשנת 1946 בנו 700.000 מ"ר, ב-1947 קרוב ל-900.000 מ"ר וב-1948 — 500.000 מ"ר).

הירידה בתעשייה ובבנין היא תוצאה של מדיניות התלות באימפריאליזם האמריקאי והבריטי ובהענקת פריבילגיות לבעלי ההון הגדול המקומי והזר לעבודה לעסקי ספסרות ותווך (מרבית ההון הגדול בישראל הוא מסחרי, זוהי עובדה אופינית עליה מעיד מאזן האימפורט והאקספורט).

תכנית מרשל משפיעה בארצות התלויות, וכמו-כן בארה"ב בכיוון של צמצום מפעלים קטנים, וסילוקם מן השוק וביצור המעמד הכלכלי של המפעלים הגדולים.

2. סחר החוץ. ב-84% אימפורט — 16% אקספורט, המת-בסס בעיקרו על מסחר עם ארה"ב ובריטניה והמזיק לתעשייה המקור-מית. היבוא לישראל באמצע שנת 1949 הסתכם ב-53 מיליון לירות לעומת 8¼ מיליון יצוא. הרכב היבוא: 55% מוצרים מעובדים, 14% חמרי-גלם, 31% צרכי מזון. כלומר אחוז הסחורות המוכנות הוא הגבוה ביותר. מקורות הייבוא: 23% מארה"ב מלבד הסחורות הבאות בעקבות המלווה. 11% — מאנגליה. אחוז הסחורות הבאות מארצות הדימוקרטיה העממית הוא 5%.

ממשלת ארה"ב לוחצת על יחסי מסחר אקסקלוזיביים עם העו-לם "המערבי" ועל ניתוק מארצות הדימוקרטיה העממית. העובדה, כי בוטל חוזה המסחר עם הונגריה מפני שממשלת בן-גוריון לא הגשימה את ההסכם היא אחת התוצאות של לחץ אמריקאי זה.

3. "היבוא ללא תשלום" המאפשר לבעלי הון להביא את רכושם לישראל ב-75% בסחורות. סחורות אלו פוגעות, ברובן, בייצור המקומי. למשל, אימפורט הסחורות המוכנות משוודיה — צריפים מוכנים, מאנגליה אריגים מוכנים, מפיןלנד דלתות מוכנות, מקנדה בגדי צבא מוכנים ומארה"ב סחורות מוכנות של אריג, מקררים חשמליים ובתים

מוכנים). רוב הסחורות המוכנות המובאות הן דברי מותרות שנועדו לשימוש רק בשביל שכבה דקה בלבד ואילו מצרכי מזון חיוניים אינם מובאים מחו"ל.

4. ירידת כושר הקנייה של המוני העם. דבר זה הגו בעל השפעה רבה על צמצום התעשייה, כיוון שהשוק המקומי הוא השוק העיקרי הצורך את מוצרי התעשייה.

5. אי חידוש הצידוד הישן: כ-70% של הצידוד התעשייתי ישן והכרחי להחליפו. הסיבה: (1) בעלי התעשייה מעדיפים להשקיע את רווחיהם בעסקי מסחר ותיווך בבתיים, במגרשים, ביהלומים, בבורסה — במקום בהרחבת הייצור. מעבידים שונים מעדיפים לספסר בחומר הגלמי ואינם מעוניינים ביצור מלא ובהורדת מחירים. (2) אינטרס לש-מור על רמה גבוהה של מחירים (3) קושי בהשגת מכוונות (הנגרם ע"י ממשלות ארה"ב ובריטניה).

6. תכנית ה"צנע" הממשלתית הביאה לצמצום הייצור בעיקר בענף המזון. הוגבלה אספקת חמרי הגלם מצד הממשלה. מאות פועלים פוטרו בענף זה והממשלה לא דאגה לקליטתם בענפים אחרים.

7. הקטנת הייצור ושיתוק של מפעלים תעשייתיים ע"י שיחוד מפעלים אלה או קנייתם כדי לקיים, באורח מלאכותי, מעמד מונופול ליסטי ולשמור על רמת מחירים גבוהה. (למשל, "נור" משלם ל"נמר", בכדי שלא ייצר ומשתף אותו ברווחים המונופוליסטיים), כלומר מפעל זר מונע בעד מפעל מקומי לפתח את ייצורו. בסיכום: חלק גדול של הבורגנות המקומית הפך למעשה לסוכנות של בעלי הון זרים. בתקופת המנדט היתה הבורגנות המקומית תלויה, מבחינת חמרי-הגלם והצידוד, בשלטון הזר (נוסף על סעיף ה-18 במנדט, שאיפשר לכל מדינה להכניס סחורות באורח חפשי לא"י). מאז ביטול המנדט וכינון מדינת ישראל לא הפכה הבורגנות לגורם עצמאי יותר אלא תלויה הכלכלית בבעלי ההון האמריקאים והבריטיים גברה עוד יותר.

ממדי האבטלה גדלו במשך שנתיים וחצי האחרונות. משנת

1947, 1948 ומחצית 1949 גובר חוסר העבודה כמעט בלי ארף. ביולי נרשמו בלשכות העבודה 26 אלף דורשי עבודה רשמיים. כמחצית ממספר זה עבד פחות משבוע. מספר רשמי זה כולל מחוסרי-עבודה חלקיים ומוחלטים. כשלושת אלפים דורשי עבודה ממספר זה נפלטו מן התעשייה. קצב גידול האבטיה הוא גדול ביותר. בינואר 1949 היה מספר דורשי העבודה 6.400 באפריל — 12.200, וביולי — 26.000. כלומר, במשך חצי שנה גדל מספר המובטלים היהודים פי ארבעה. המובטלים הערבים מהווים 85% של כלל ציבור הפועלים הערבי. מספר המובטלים הערבים הוא כעשרת אלפים. מבין 90 אלף איש היושבים בסוף 1949 במחנות יש לפחות 20 אלף מחוסרי-עבודה (ראשי משפחות בלבד). אם נביא בחשבון את כל אלה נגיע למסקנה שבספטמבר 1949 היו לא פחות מ-56 אלף מחוסרי-עבודה במדינה. (26 אלף יהודים, 10 אלף ערבים, 20 אלף במחנות). במשך מחצית השנה גדלה האבטלה בערים פי 4, במושבות פי 16 לפי הדו"ח הרשמי של מרכז הלשכות.

האבטלה ההמונית השוררת בתוך האוכלוסיה הערבית קשורה בהרס מלא של התעשייה הערבית, כתוצאה מהמלחמה, ובמדיניות הפלייה לאומית, המבוצעת ע"י הממשלה. מדיניות זו נועדה לקיים רזרבה גדולה ביותר של עבודה זולה ברחוב הערבי, שתי רמות-חיים במדינה וחיץ לאומי.

היקף העבודות הציבוריות מצומצם ובלתי מספיק מלכתחילה ואפילו נמוך יותר מתקציב ההוצאות למטרות המשטרה. (ההוצאה לעבודות ציבוריות 1.700.000 לירות ולמשטרה — 2.400.000). הפגנות של מחוסרי עבודה התקיימו בכל הערים הגדולות ובעיקר במקומות ריכוז מיוחדים של עולים. הפגנות אלה היו מלוות התנקשויות של משטרה במפגינים, מאסרים והלקאות. אין חוק המבטיח סיוע למחוסרי-עבודה. עבודות ציבוריות מסויימות ניתנו למובטלים רק לאחר הפגנות ושבתות שבת. הבורגנות מעוניינת

בקיום ממדים מסויימים של אבטלה לשם לחץ על הורדת שכר העבודה, השלטת אווירת דיכאון בין הפועלים ולשם החלשת כח התגוננותם מפני ההתקפה על הרמה הנוכחית הירודה בלאו הכי.

אופייני, פי הבורגנות הגדולה באנגליה מדברת בגלוי על התועלת שבגידול מסויים של האבטלה בבריטניה. ה"אקונומיסט" כתב ביולי ש.ז., כי בערך שני מיליון מובטלים ישמשו גורם, הבולם את המלחמה להעלאת השכר. חוגים מסויימים בהנהגת מפא"י אף הם מדברים בגלוי על כך, כי חוסר העבודה יכריח את העולים החדשים ללכת לעבוד "בכל תנאי". הקליטה של חלק של העולים החדשים בוצעה עד כה ב"נסים" ללא הרחבה של המשק. רוב העולים החדשים שנקלטו באיזו צורה שהיא נכנסו לערים ולכפרים ערביים שנעזבו ע"י האוכלוסיה הערבית בזמן המלחמה. המגמה של הנהגת מפא"י לטשטש את חומרת המצב בטענה שכאילו "חלק גדול נקלט" אינה מוכיחה על כן בשום מקרה על מדיניות של פיתוח ועל מקורות קליטה חדשים. המעבידים נהנים כבר עתה מעבודה זולה המגיעה עד כדי מחצית שכר עבודה רשמי במקומות עבודה שונים כתוצאה מן המצוקה הממושכת של המובטלים.

המעבידים מעוניינים באווירת פיטורים אפילו במקומות בהם אין אמתלה לביצוע פיטורים. דרישת המעבידים ל"הכין רשימות למקרה צורך בפיטורים" נועדה להחזיק את הפועלים בחשש מפני אבדן מקום-עבודה ולמנוע בעד מלחמה להטבת התנאים.

התכנית של משרד העבודה לעתיד מבוססת על מצב כרוני של חוסר-עבודה. למרות שקיימות אפשרויות ניצול רזרבות של פקדונות בבנקים לתעשייה, בנין וחקלאות, למרות שאפשר ליצור סכומים נוספים ע"י הטלת מסים על רווחי מלחמה והגדלת מסי-הרכוש, בכל זאת נקודת המוצא של משרד העבודה היא "לא מצאנו פתרון שיבטיח עבודה לכל דורש". שרת העבודה מבטיחה 15 ימי עבודה בחודש וזה רק ל-35 אלף דורשי עבודה בלבד.

אופייני לחוסר העצמאות הכלכלית והפוליטית היא העובדה שתכנית משרד העבודה מתבססת בעיקר על עבודות ציבוריות ארעיות ולא על הרחבה בסיסית של התעשיה. (מבין 2 מיליון ימי עבודה לפי הצעת שרת-העבודה מוקדשים רק החלק האחד-עשר בלבד לפיתוח התעשיה). האבטלה הכרונית (רק ל-35 אלף מובטחים 15 ימי עבודה בחודש. ליתר — לא הובטח אפילו מינימום זה) נועדה להביא לירידה כללית נוספת של רמת-החיים. מדיניות קיום האבטלה נועדה להצדיק את ההזדקקות למלוות אמריקאיים ולתרץ את התלות הגוברת של הממשלה בגורמי חוץ אימפריאליסטיים.

האבטלה הגדולה היא תוצאה של המשבר הכללי של הקפיטל-ליזם. ממדי האבטלה בישראל (כמו ביתר הארצות התלויות) קשורים בתקופתנו במידת התלות הכלכלית באימפריאליזם האמריקאי. תעסוקה מלאה אפשרית לביצוע.

תכנית הממשלה, המבשרת אבטלה כרונית מבוססת על מדיניות של זכויות יתר לבעלי ההון לעבור לעסקי מסחר וספקולציה ולא על חוסר אפשרות אוביקטיבית לבטל את חוסר העבודה.

האמצעים המידיים להקלת סבל המובטלים הם כדלקמן:
(א) עבודות ציבוריות מיידיות ע"ח הרשויות המקומיות והממשלה לשם החזקת כבישים, בנין כבישים חדשים, בתי-מגורים, בתי-ספר, בתי-חולים וכו'.

(ב) השקעות ממשלתיות בהקמת תעשיות חדשות ומפעלים חדשים בנגב, בירושלים, בצפת, ביפו, ברמלה, בלוד וכו'.

(ג) איסור שעות עבודה נוספות ואיסור הקבלנות.

(ד) התנגדות לפיטורים, הכרוכים במגמת המעביד לעבור חלקית לעסקי מסחר ותיווך.

(ה) חוק ממשלתי לסיוע למובטלים.

הדרכים היסודיות לביטול האבטלה אפשריים לביצוע ע"י שינוי יסודי במדיניות הכלכלית של הממשלה.

(א) הלאמת הזכויות הזרים, בתי-הזיקוק חברת החשמל וחברת האשלג. בדרך זו תקבל המדינה אמצעים רבים לפיתוח כלכלי ויצירת מקורות עבודה.

(ב) הרחבה יסודית של המשק, בעיקר הרחבת התעשיה, העשויה לקלוט מספר עובדים רב ביותר. לשם כך הכרחית הלאמת הבנקים המרכזיים של המדינה והפניית האשראי הבנקאי לתעשיה, בנין וחקלאות.

(ג) הכוונת ההשקעות לענפים פרודוקטיביים. ביטול ההיתר להוציא רווחים לחו"ל במטבע זרה.

(ד) חידוש הציד של המפעלים הקיימים.

(ה) הפסקת האימפורט של סחורות בלתי-חיוניות. הידוק קשרי מסחר עם ארצות הדימוקרטיה העממית. ביסוס סחר-החוץ על סחר-חליפין ועל אספקת חמרי גלם ומכונות לתעשיה המקומית.

(ו) עזרה ממשלתית לפיתוח החקלאות ע"י הקמת בנק לחקלאות לתמיכה במתיישבים, למתן הלוואות ברבית נמוכה ולזמנים ארוכים. (ז) ביטול המשטר הצבאי בשטחים המוחזקים, המהווה גורם מקשה על הקלת מצוקת האבטלה.

(ח) ביטול ההפליות הלאומיות ודאגה שווה לתעסוקה מלאה של פועלים יהודים וערבים.

יש לחסל את מחנות העולים, בהם חיים במשך תקופה ממושכת רבבות עולים וברובם נידונים לחיים בלתי פרודוקטיביים ולניוון. ההוצאות (18 מיליון) שהוקדשו לקיום המחנות במשך כל תקופת קיום מדינת ישראל היו יכולות להיות מנוצלות באורח פרודוקטיבי לשם קליטה של קבע, של חלק לא קטן מיושבי-המחנות. גיוס אמצעים כספיים מידיים ע"י הטלת מסים על רווחי מלחמה והגדלת המס על הרכוש עשוי ליצור אפשרויות לשיכון עממי רחב וזול.

הבורגנות משתמשת בנימוק העלייה בכדי לבלום את המלחמה המעמדית. האמת היא, כי העלייה אינה מוכרחה להביא לחוסר-עבודה

ולירידת רמת-החיים. המצב הנוכחי (של ירידת רמת-החיים והאבטלה) היא תוצאה של המדיניות הבורגנית והפרו-אימפריאליסטית של הממשלה. הבורגנות מעונינת כאמור, ברזרבה מסויימת של מחוסרי-עבודה בכדי ללחוץ להורדת שכר-העבודה, אולם אינה מעונינת בהגדלת הרזרבה הזו מעבר לממדים הנחוצים לה, כיוון שזה עלול לעורר תסיסה סוציאלית מסוכנת. לכן הציעה הבורגנות (החזית הדתית, שיטריט, ומאיר גרוסמן) בישיבה משותפת של הממשלה והסוכנות לצמצם את העליה. הצעה זו הפכה בסוף 1949 מהלכה למעשה, כיון שלפי הוראות הסוכנות צומצמה כבר העליה. הבורגנות מנסה להסיח את הדעת מן האחריות שלה בעד העדר הקליטה לעבר הסתה לגבי מדינות הדימוקרטיה העממית במזרח-אירופה. אולם נסיונות אלה אינם משנים את העובדה, כי רוב העליה שבאה בשנה הראשונה לעצמאות (עד 80%) — מוצאה מארצות הדימוקרטיה העממית וכי דוקא הבורגנות היהודית היוותה גורם מחבל בקליטה.

6. ההסתדרות ומעמד הפועלים

מהות ההסתדרות. ההסתדרות היא הארגון המקצועי ההמוני הגדול ביותר של מעמד הפועלים בישראל. הנהגת ההסתדרות היתה משך כל שנות קיומה ריפורמיסטית. הפועלת לפי העקרון של שלום בית מעמדי. דבר זה מסביר את העובדה, שהכח הפועלי המאורגן הגדול הזה לא נוצל לשם ניהול הישוב ולאחר מכן לשם ניהול המדינה בהתאם לאינטרס של מעמד הפועלים והמוני-העם. מדיניות שלום-הבית המעמדי של הנהגת מפא"י הביאה אותה לתיאוריה שפתרון הניצול המעמדי ייתכן במשטר הקפיטליסטי ע"י משקים פועליים עצמאיים ופתרון נטל השירותים הסוציאליים יתכן, לא ע"ח הבורגנות והממשלה, אלא על ידי הפועלים עצמם. תורה זו שימשה יסוד לבלימת המלחמה המעמדית ע"י הנהגת מפא"י. למען בצע מדיניות אנטי-פועלית זו נוקטת הנהגת מפא"י

בשיטות אנטידימוקרטיות בחייה הפנימיים של ההסתדרות (מינוי מזכירים, אי מסירת דוח"ים על פעולות האגודות וכו') ומרוקנת את האגודות המקצועיות מתוכן לוחם. אחוז הפועלים המאורגנים בהסתדרות.

בשנת 1948 היה מספר העובדים הכללי (בלי נשי עובדים) 190.000. מספר חברי ההסתדרות (בלי נשי עובדים) ביניהם היה — 128.000 כלומר 68%, בשלוש הערים הגדולות בהן מרוכזים רוב רובם של הפועלים השכירים, מספר המאורגנים בהסתדרות הוא — 60% של הפועלים. דבר זה מעיד על אי-עלית משקלה היחסי של ההסתדרות בציבור הפועלים.

הסיבות הן: —

(א) חוסר הגנה מצד ההנהגה המפא"יית של ההסתדרות על אינטרס הפועלים.

(ב) דרגת המסים הגבוהה. בעיית המס היא אחת הבעיות העשויות להשפיע על האירגון ההמוני בהסתדרות. ההורדה האחרונה עליה הוחלט באוגוסט 1949 לא שינתה את העקרון לפיו מוחזקים שירותי הבריאות של ההסתדרות ע"י הפועלים עצמם ואילו הממשלה אינה משתתפת כמעט בהחזקת קופת-חולים. לשם אפשרות ריאלית להורדה רצינית של נטל המסים חייב ציבור הפועלים לתבוע שהממשלה תשתתף בהחזקת שירותי קופת-חולים לפחות ב-50%. במידה שהמס הוא גבוה, עוזבים אותה אלמנטים מתרוששים.

אופי המשק ההסתדרותי. מדיניות שיתוף הפעולה המעמדי מושפעת במידה רבה גם מהאופי הקפיטליסטי של המשק ההסתדרותי. גמשתוף הפעולה ההולך וגובר של ההון ההסתדרותי עם ההון הפרטי המקומי והזר. יחסי העבודה במפעלים ההסתדרותיים אינם טובים יותר מיחסי-העבודה בחרושת הפרטית. אין בקורת של נציגות פועלית נבחרת על ניהול המפעל ועל מטרת הרווחים. תביעת הפועלים היא שיתוף הנהלה נבחרת ע"י הפועלים לניהול המפעלים, כמו "סולל

בונה" ובעיקר הפניית ההון שנצבר לטובת מעמד הפועלים, ע"י עזרה במלחמה מעמדית, הרחבת השיכון וכו'. הוכחות לניצול השורר במפעלים אלה הן השביתות השונות שפרצו בהם. ההון ההסתדרותי הרב שהצטבר במשך השנים האחרונות לא הוקדש לטובת מעמד הפועלים ומלחמתו להטבת תנאי חייו אלא לצבירת-הון נוספת כבכל מפעל קפיטליסטי. (למשל, ההון העצמי של "סולל בונה" גדל מ-365,000 לירות ב-1942 ל-3,500,000 ב-1948, כלומר, פי 10).

מפעלי ההסתדרות הגדולים היו שותפים לתופעה של ספסרות. "סולל ובונה" קנה את "נשר" בשותפות עם הון פרטי ועם "החברה המרכזית למסחר ולהשקעות". חברה זו ניצלה את מעמדה המונופוליסטי וסיפסרה במלט בידיעתו של "סולל בונה"; "תנובה" משווקת כ-70% של התוצרת החקלאית המעורבת ומתוך כך יש באפשרותה להשפיע על הוזלת המחירים. אולם למרות זה לא עשתה זאת. שיתוף ותלות של מפעלים הסתדרותיים בהון פרטי מקומי וזר

"סולל ובונה" — זוהי החברה ההסתדרותית המרכזית העוסקת בבנין ובתעשייה. "סולל בונה" רכש מהחברה הבריטית "פורטלנד-צמנט" את מפעל המלט "נשר" ליד חיפה. הוא שותף ב"נשר" ב-45%, "המשביר המרכזי" שותף במפעל זה ב-5% ורכוש מקומי פרטי (טייבר) ב-50%. ע"י רכישת מפעל "נשר", ע"י ההון הסתדרותי והפ-רטי לא חדל המפעל להישאר סניף של "פורטלנד-צמנט", כלומר של החברה הבריטית. ל"סולל ובונה" שייך גם מפעל היוצר אקומולטורים (ליד "וולקן") שבו שותף הוא ביחד עם בעלי הון בריטיים.

החברה ההסתדרותית הימית "נחשון" משתתפת ביחד עם הסוכנות בחברה "צים" שיש לה שותפות עם החברה הבריטית "האריס אנד דיקסון" (אניה "קדמה"). ל"המשביר המרכזי" (העוסק באימפורט ובאספקה סיטונאית למשקים) יש 50% בבית החרושת "שמן" בחיפה. יתר ה-50% שייכים לבעלי הון פרטי. ע"י קנייה זו לא חדל, כמובן, "שמן" מהיות סניף של החברה הזרה "לבר אונילבר"

ההולנדית-בריטית. "אמפל" — חברה שתפקידה לגייס הון בארצות הברית בשביל מוסדות הסתדרותיים קשורה עם החברה האמריקאית ("האגודה הכלכלית הארץ-ישראלית") והחברה הבריטית ("האגודה הארץ-ישראלית"). חברה חדשה בשם "פלשתיין פרציסן סרביס" מפתחת פעילות בשטח יחסי מסחר בין ישראל וארצות-הברית. "המשביר המרכזי" קיים קשרים עם "אי. סי. אי." והתחייב לקנות ממנה את כל הסחורות שהחברה הבריטית תבעה ממנו.

אם כן, למשל, "המשביר המרכזי" רכש מניות בבית-החרושת למלט "נשר" אין לו כל נציגות או השפעה בהנהלת בית-החרושת. אין לו גם כל דעה וכל השפעה על אופן חלוקת המלט בין בית-החרושת "נשר" לבין חברת "סחר", המקיימת בידיה מונופול להפצת המלט לצרכנים. השותפות בין ההון ההסתדרותי לבין ההון הפרטי יצרה את התלות של ההון ההסתדרותי בהון הפרטי. מנהלי המשק ההסתדרותי, המעוניינים בהרחבה נוספת של השותפות עם ההון הפרטי במפעלים נוספים, נוקטים מתוך כך מדיניות של התחשבות באינטרס ההון הפרטי. אינטרס זה מתבטא בניצול מוגבר של הפועל, בהורדת השכר ובהגדלת הרווחים.

אם חלק של ציבור הפועלים האמין פעם לתעמולת הנהגת מפא"י שהמפעלים ההסתדרותיים יהיו דוגמא לתנאי שכר וביטוח סוציאלי יותר מתקדם, הרי נוכחו לדעת מנסיונם העצמי שלא ייתכן לחלק את היחס הזה במפעל משותף להון ההסתדרותי ולהון פרטי. לשניהם אותה מגמה שאינה ניתנת להפרדה. ציבור הפועלים חייב להעמיד את תביעותיו המלאות והצודקות גם במפעלים כאלה ולנהל מלחמה עקבית להשגתן.

בסיכום: דוגמאות מועטות אלה מוכיחות, באיזו מדה קשור ותלוי ההון ההסתדרותי בבעלי הון פרטיים ישראלים, אמריקאיים ובריטיים. שותפות ההון ההסתדרותי עם ההון הפרטי וקביעת ההון הפרטי בכל בעיות הייצור והשיווק מתבטאת במדיניות המחירים הנק-

בעת למעשה ע"י בעלי ההון הפרטי. במקרים של שותפות עם הון זר נקבעת חלוקת חמרי-הגלם ומדיניות המחירים הגבוהים ע"י בעלי ההון הזר. כל בעיות הייצור, המחירים, השגת חמרי הגלם והמסחר נתונות להכרעת בעלי ההון הבריטי עמהם נכנס ההון ההסתדרותי לשותפות.

השותפות של המפעלים ההסתדרותיים הגדולים עם הון זר מביאה גם לכפייה מצד בעלי ההון הגדולים הזרים לקיים מעמד מונופוליסטי של מפעלים אלה ולמנוע בעד הקמת מפעלים מקומיים נוספים באותו ענף, למשל, מחסור במלט, אחד הגורמים המעכבים את הבנייה. ב"סולל בונה" השותף ל"נשר" אין דאגה ליציאת מלט נוסף. ריבוי ההון הפרטי המקומי והזר מדגיש את האופי הקפיטליסטי של המפעלים ההסתדרותיים ומבטל למעשה את עצמאותם הכלכלית.

עבודה שכירה בקואופרטיבים. האופי הקפיטליסטי של מפעלי ההסתדרות והקואופרטיבים מתבטא בין השאר בקיום עבודה שכירה, כלומר בניצול מעמדי. הנהגת מפא"י ניסתה להציע פתרונות מלאכותיים: פיטורים של חלק של הפועלים, הכנסת חלק אחר כחברים בקואופרטיב והשארת השאר במצב של "שיתוף ברווחים" כביכול, שלא שינה למעשה את קיום המצב הקודם של עבודה שכירה. נוסף על כך מוסיפים הקואופרטיבים מדי פעם בפעם פועלים שכירים חדשים ובעיית העבודה השכירה אינה מאבדת מחריפותה.

העבודה השכירה בקואופרטיבים אינה יכולה למצוא את פתרונה ע"י פיטורי פועלים עובדים, אלא ע"י מלחמה של הפועלים השכירים לתנאים הוגנים במפעל (כמו במפעל פרטי) וע"י הוצאת המעבידים מהאיגוד המקצועי (כמו הקואופרטיבים לתחבורה, קואופרטיב לחמרי בנין וכו').

המבנה הנוכחי של ההסתדרות משמש אף הוא גורם, הבולט את המלחמה המעמדית. יש ללחום להסתדרות פועלים שכירים בתוך המס-

גרת של הסתדרות העובדים. בעיות הפועלים השכירים צריכות להיות מוכרעות רק על ידי מוסדות הסתדרות השכירים. מוסדות ההסתדרות הכלליים צריכים לדון ולהחליט רק בבעיות המשותפות לכל חברי ההסתדרות.

המפלגה הקומוניסטית לוחמת להסתדרות עובדים כללית שתגן על אינטרס הפועלים ותתייצב בראש המערכה המקצועית והמעמדית של מעמד הפועלים והמוני העם.

המפלגה הקומוניסטית לוחמת לארגון המוני הפועלים בתוך ההסתדרות, לחיזוק כוחו והשפעתו של הפועל השכיר בתוכה ולדימוק-רטיזציה של החיים הפנימיים באיגוד המקצועי, לכך, שהסתדרות העובדים תהיה גורם עצמאי מעמדי בעל-משקל בתוך המדינה ותנצל את כוחה והשפעתה למלחמה למען הגנת עניני מעמד הפועלים.

7. בעיות החקלאות והפועלים החקלאיים

הקנין הקרקעי בסקטור היהודי במדינת ישראל מתחלק כדלק-מן: (1) לקרקע השייכת למוסדות כגון, קק"ל ופיק"א. בעל הקרקעות הגדול ביותר היא קק"ל. רכוש הקרקעי הגיע ב-1948 למיליון דונאם בעוד שכל רכוש הקרקע שבידי הסקטור היהודי היה 2 מיליון דונאם. עם תקומת ישראל ונטישת שטחי קרקע עצומים ע"י האוכלוסיה הערבית רכשה קק"ל בראשית 1949 מיליון דונאם קרקע מממשלת ישראל תמורת תשלום סמלי מסויים. כך שהרכוש שלה הגיע לשני מיליון דונאם. שטח ישראל הוא 20.000 קמ"ר. (1000 דונאם — 1 קמ"ר; 2 מיליון דונאם = 2000 קמ"ר; רכוש קק"ל הוא 10% של כל שטח ישראל). בהנהלת קק"ל משתתפים נציגי כל המפלגות הציוניות. (2) פיק"א («פלשתיין דזואיש קולוניזיישן אסוסיישן») היא החברה השניה הגדולה אחרי קק"ל. יש לה חמש מאות אלף דונם קרקע. בהנהלתה של פיק"א נמצאים בעלי הון יהודיים מאנגליה ומארה"ב. (3) להון פרטי, הגדולים שביניהם הם בעלי המטעים העשירים

וכמו כן בעלי קרקעות גדולים של אלפי דונאמים.

(4) קרקע ממשלתית.

כל המשקים השיתופיים (קיבוצים, קבוצות והמושבים) —
אדמתם שייכת לקק"ל.

הקנין הקרקעי בסקטור הערבי

רוב הקרקעות שייך לבעלי אחוזות גדולים ול"וואקף" (קרקעות ההקדש). חלק קטן ביותר שייך לפלחים. נעלם המשק הערבי שסיפק את הישוב בחלק גדול של התוצרת החקלאית. חלו שינויים בקנין הקרקעי הערבי עם הפינוי ההמוני ועזיבת שטחים עצומים ע"י בעליהם הקודמים. מיליונים דונאמים של אדמה מעובדת נעזבו ע"י בעליהם הקודמים. חצי מיליון פלחים ערבים עזבו את האדמות, הנכ"ל ללות כיום בתחום מדינת ישראל. אין עדיין מספרים סטטיסטיים מדויקים על הסקטור הערבי, אולם מעריכים את מספר הפועלים החקלאיים ב-20 אלף (חלק גדול מחוסרי עבודה). לשיכבה קטנה של בעלי קרקעות גדולים יש אלפי דונאמים. אולם לרוב רובה של האוכלוסיה החקלאית יש שטחי קרקע קטנים בלבד. והרי דוגמא אופיינית: בכפר דבורי (1200 תושבים, מחוז נצרת) כל השטח — 80 פדאן. לכנסייה הקאתולית באמצעות הבישוף חכים ולמשפחת פאהום שייכים 72 פדאן. ליתר תושבי הכפר שייכים רק 8 פדאן. דוגמא שניה, בכפר קנה (2400 תושבים) לתושב אחד יש 2.500 דונאם מתוך 20.000 דונאם של כל הכפר. לתושב שני עשיר יש — 1000. 10 תושבים נוספים בעלי 600—100. לרוב תושבי הכפר יש אדמה מ-5 דונאם עד 40 דונאם. האופייני — שכבה דקה של עשירים. הרוב — בעלי קנין קרקעי קטן ביותר. שיטות העיבוד פרימיטיביות רמה טכנית נמוכה ביותר. חובות מרובים.

הפלחים הערבים סובלים עול פפול פתוצאה מפך שהכפר הערבי נתון במשטר צבאי. עניני השיווק הופקדו בידי קבלנים סיטור-נאים, שניצלו את העדר חופש-התנועה ואילצוהו למכור תנובתו

במחירים נמוכים. קבלנים אלה נהגו לשווק את תוצרת הפלח הערבי כתוצרת עברית במחירים מופקעים. בעקבות המשטר הצבאי, עוברת תוצרת הפלח ידיים רבות עד אשר היא מגיעה לצרכן. ככל שמספר המתווכים גדל, כן נגרע מהמחיר המשתלם לפלח.

הבעיה האגררית בסקטור היהודי מתבטאת בעיקר בתלות החקלאות בחובות, בחוסר מיכון, בדרגה טכנית נמוכה ובשיעבוד לבנקים ע"י הלוואות קצרות וברבית גבוהה. חובות החקלאות היהודית מגיעים בערך ל-14 מיליון. "המבחן בדבר היחס בין הרכוש והחובות, שנעשה במספר מושבים הראה, כי בדרך כלל מהווים החובות כ-50%—60% מערך הרכוש". ("משק שיתופי" — 29.2.48). הרבית של הבנקים היא לפחות 6%—9% אפילו באורח רשמי ומגיעה במקרים רבים עד 11 אחוז ובאורח מוסווה גם בהרבה יותר. הרבית בחקלאות הערבית הגיעה במקרים רבים עד 15% וגם למעלה מזה.

התלות של החקלאות בגורמים אימפריאליסטיים מתבטאת בשקיעתה בחובות ע"י מדיניות האשראי של בנקים בריטיים וחברות אשראי בהן יש קפיטל אמריקאי. אימפורט הזבלים החימיים מחו"ל מתרכז בידי המונופול הבריטי אי. סי. אי.

מעמד הפועלים החקלאיים השכירים גדל בממדים רחבים עם בוא העליה ההמונית. עוד בטרם התפתח הקצב המהיר של רבבות דורשי עבודה רשמיים במדינה, היו אלפי פועלי המושבות מחוסרי עבודה בעיקר ב"עונות המתות". הפגנות ספונטניות והתפרצות פועלים רעבים בלשכה שימשו הוכחה עד מה גדלה מצוקת פועלי המושבות. התאחדות האכרים שואפת להטיל את עול המשבר בפרדסנות (הנגרם ע"י חוסר השקעת הרווחים במיכון וע"י התלות המזיקה בבריטניה מבחינת היצוא) על שכם הפועל החקלאי ותובעת להוריד את השכר בחקלאות הירוד בלאו הכי.

הרוב המכריע של הפרדסנים הם פרדסנים גדולים בעלי רווחים גדולים.

מנהיגי מפא"י פועלים נגד אינטרס הפועל החקלאי בתביעתם לעבור לקבלנות, בטשטוש מצוקת האבטלה בין הפועלים החקלאיים, בחוסר מלחמה נגד חבלות בעלי המטעים הגדולים בפרדסנות ובהפך בחוסר מלחמה נגד חבלות בעלי המטעים הגדולים בפרדסנות, בהפך רעה להקמת ארגון פועלי חקלאי ובסיוע להורדת-השכר של הפועל החקלאי.

התערבות הממשלה מוסיפה לפגוע בפועל החקלאי

כתוצאה מהתערבות הממשלה במו"מ בין המרכז החקלאי לבין התאחדות האיכרים נקבע שכר-עבודה יותר נמוך ונורמה יותר גבוהה (8 תיבות) מזה אשר מנהיגי מפא"י קבעו לאחר הועידה החקלאית (7 תיבות ביום, 1.800 — כניסה, 2.000 — לפועל קבוע) ואשר היו גם לפני התערבות הממשלה תנאים ירודים ביותר גם בלאו הכי. אם כי הפועלים החקלאיים אינם נמנים עם סוגי הפועלים שנהנו מתוספת-היוקר לפי האינדקס תובעים האיכרים להוריד עוד יותר את השכר, להעלות עוד יותר את הנורמה ולהאריך עוד יותר את שעות-העבודה. העובדה שתוצאות ההתערבות הממשלתית מורידות את השכר אפילו למטה מן הרמה של הלחץ המפא"י הראשון מוכיחה, שהתיווך הממשלתי, אם כי איננו מחייב באורח רשמי, הריהו למעשה גורם מסייע וקובע בהתקפה המרוכזת של הבורגנות על רמת-חיי מעמד הפועלים.

ארגון של פועלים חקלאיים טרם הוקם למעשה, אם כי באורח רשמי מונו פקידים אחדים למטרה זו. חובתם של הפועלים החקלאיים במושבות לפעול למען יקום למעשה ארגון הפועלים החקלאיים השכירים במסגרת ההסתדרות הכללית ויילחם לתנאי עבודה הוגנים ולתעסוקה מלאה. לפועלי המושבות (למשל, להגדלת שכר-העבודה, להשוואתם עם פועלי התעשייה, להבטחת עבודה לפועלי המושבות ע"י העברת תעשיות למושבות, שתעסקנה פועלים ב"עונות מתות" וכו'). תביעות הפועלים החקלאיים השכירים הן:

1) להשוות את שכר העבודה בפרדס למקובל בענף הבנין. גם הפועלים החקלאיים הם עונתיים ועובדים במקומות בלתי-קבועים ובכך הדמיון לתנאים הקשים של פועלי הבנין. שנים רבות קיבל הפועל היהודי החקלאי שכר רעב כתוצאה ממדיניות "כיבוש עבודה", שהתבטאה בנישול פועלים חקלאיים ערביים ממקום עבודתם ובהורדת שכר-העבודה של הפועלים היהודים שבאו במקום הפועלים הערבים. שכרו של הפועל החקלאי היה ירוד גם בתקופת גיאות למשק המטעים. 2) תעסוקה מלאה לפועלי המושבות. דאגה מיוחדת למקורות עבודה ב"עונות המתות" — ע"י הקמת חרושת ומפעלי תעשייה לשם העסקת הפועלים החקלאיים המובטלים בתקופת העונות המתות. 3) ביטול שיטות העבודה המפרכות את הפועל (ביטול הטוריה) הכנסת שיטות עיבוד חדשות.

4) הקמת ארגון מקצועי של הפועלים החקלאיים. 5) להפוך את הסתדרות הפועלים החקלאיים להסתדרות כללית, המאגדת בתוכה גם את הפלחים הערבים. התביעות הכלליות של החקלאות הן:

1) ביטול החובות של החקלאים המרוששים, אשר החובות מעיי-קים עליהם ללא מוצא.

2) הקמת בנק ממשלתי לחקלאות שיתן הלוואות לזמנים ארו-כים וברבית נמוכה.

3) הלאמת חברת החשמל ובתי הזיקוק. דבר זה הכרחי במיוחד מנקודת ראות צרכי החקלאות, מלבד הנימוקים הכלליים החשובים של יצירת תנאים לפיתוח תעשייתי ולמלחמה ביוקר. הלאמת חברת החשמל ובתי-הזיקוק יאפשרו הורדת מחירי הדלק והחשמל ויוזילו במידה רבה את הוצאות הייצור החקלאי.

4) הלאמת האימפורט תוריד את המחירים הגבוהים של האספ-קה החקלאית.

5) הקמת בתי-חרושת לזבלים חימיים, עיבוד האשלג ע"י ים-

המלח. זה יאפשר, למשל, שחרור מתלות באי. סי. אי. הקובעת מחירים גבוהים מאד לחומרים שהיא מספקת באמצעות "המשביר המרכזי" לחקלאות.

(6) הקמת תעשייה למכונות חקלאיות ולצינורות השקאה בארץ גופא — תנאי להרחבה ניכרת של הייצור החקלאי וקליטת עליה ע"י המשקים הישנים והחדשים.

(7) דאגה ממשלתית מיוחדת לשיקום החקלאות בשטחים הנטושים.

(8) ביטול המשטר הצבאי והענקת חופש תנועה לאזרחים ערביים. ביטול האיסור שהוטל על פלחים ערבים בשטחים שונים לעבד את אדמותיהם.

(9) דאגה ממשלתית מיוחדת להעלאת הרמה הנחשלת של הכפר הערבי (שהנו עתה במצב ירוד ביותר). מתן חופש לפלחים הערבים למכור את תוצרתם מבלי להיות תלויים מהמתווכים המרוויחים על חשבונם. עזרה ממשלתית מלאה לפלחים הערבים ללא כל הפליות.

(10) רפורמה אגררית.

המפלגה לוחמת לרפורמה אגררית, לחלוקת הקרקעות של בעלי אחוזות גדולות של אלפי דונמים ליחידות המאפשרות קיום עצמאי בהתחשב עם טיב הקרקע. רפורמה זו תקדם את המשק החקלאי אם יהיו בצידו אספקת ציוד ואשראי זול ע"י הממשלה.

אדמות קק"ל צריכות לעבור לרשות המדינה. יש לבטל את הסעיף הגזעי בתקנון הקק"ל. גם לאזרחים ערבים יש לתת את הזכות והאפשרות להתישב על אדמות אלה. אדמות קק"ל שלא יושבו עדיין יש להעמיד לרשות ישובים חקלאיים.

אדמות פיק"א צריכות לעבור לרשות המדינה ולהיות מנוצלות על ידה בעיקר להקמת ישובים חקלאיים חדשים. את אדמות הממשלה יש להעמיד לרשות יישובים חקלאיים חדשים, ולרשות מפעלי שיכון עממי וזול. העמדת קרקע ממשלתית לרשות מפעלי שיכון עממי חשובה

ביותר מאחר שיוקר הקרקע והמגרשים מהווה עדיין 25% מהוצאות הבנייה והנו אחד הגורמים החשובים ליוקר הכללי של הבנייה. (באיזורים תעשייתיים שונים יש קרקעות המנוצלים לעסקי ספרות ולא לתועלת ציבורית).

אדמות ה"וואקף", הכנסייה והאדמות הנמצאות ברשות המפקח על הרכוש הנטוש יש לחלק לפלחים הערבים ולעודד את הפיתוח החקלאי של הכפרים הערבים ע"י עזרה בציוד ובאשראי זול. יש לבטל את ריבוי הגורמים בטיפול בבעיות החקלאיות (ממשלה, סוכנות, פיק"א, קק"ל, וואקף, המפקח על הרכוש הנטוש). כל הטיפול והדאגה המרכזית לבעיות החקלאות צריכים להיות מרוכזים בידי המדינה. הממשלה חייבת לראות את עצמה כאחראית לענייני החקלאות, קליטת העליה, לשיכונם ולהתישבותם של העולים החדשים בכל ענפי המשק.

התגברות המלחמה המעמדית

התקופה שבין ועידה לוועידה, השנה האחרונה של תקופת המנדט, שנת מלחמת העצמאות ותקופת מדינת ישראל מצטיינת בהתגברות המלחמה המעמדית ובהחרפתה. למרות הנסיונות של שלטון המנדט הבריטי בשנת שלטונו האחרונה להסית עם אחד נגד משנהו וליצור מתיחות שובינית בין יהודים וערבים; למרות התקופה הממושכת של המשטר הצבאי לא הצליח הוא להחליש את המלחמה המעמדית בארץ-ישראל וגם לא את המלחמה המשותפת של רבבות פועלים יהודים וערבים נגד מעבידם ומנצלם המשותף, השלטון הבריטי הזר.

בשנת 1947 התנהלו 79 שביתות — והקיפו ציבור פועלים של 54,000 איש. 4 שביתות היו מעורבות (בהן שבתו פועלים יהודים וערבים) והקיפו 44,725 איש. כלומר את רוב רובו של ציבור השובותיים. הריכוזים הגדולים של פועלים יהודים וערבים במחנות צבא;

בחברות בינלאומיות, בעבודות הממשלה (נמל, רכבת, דואר) יצרו
 תנאים מוצלחים למלחמה סולידרית, העמיקו את ההכרה הפועלית
 וחישלו את הרוח המלחמתית בין הפועלים. מספר הפועלים היהודים
 ששבתו בתעשייה יהודית היו 3491 (52 שביתות) (רובם המכריע
 בת"א). מספר הפועלים הערבים ששבתו בתעשייה הערבית היו 6000
 (23 שביתות). מסתבר, כי באותה שנה בה התחילו סוכנים בריטיים
 לארגן התקפות של כנופיות ערביות ביולי ובאוגוסט 1947 ולמרות
 ההתקפה המזוינת המתוכננת בדצמבר 1947 — הוגברה המתיחות
 המעמדית בהשוואה לשנת 1946. המלחמה היהודית הערבית המשותפת
 שהקיפה באותה שנה 45.000 פועלים נגד הממשלה הבריטית, כלומר
 נגד המעביד המשותף והמשעבד הלאומי המשותף — אם כי לא הציגה
 תביעות פוליטיות מובהקות, הרי בתביעותיה לשיפור התנאים ולחוקה
 סוציאלית מתקדמת הוותה היא באופן אובייקטיבי הפגנה ופעולה
 אנטי אימפריאליסטית יהודית-ערבית המונית. בשנת 1948, כלומר
 בתקופת מלחמת-העצמאות התנהלו 50 שביתות בסקטור היהודי. על
 המערכה המעמדית בסקטור הערבי באותה תקופה אין ידיעות בגלל
 תנאי המלחמה. בתנאים, בהם רבבות אנשים היו מגויסים בצבא
 ובאזירה פוליטית של התגוננות מפני המתקיפים, השוואת 50 שביתות
 בשנת 1948 ל-79 שביתות ב-1947 — פירושו שהמלחמה המעמדית
 לא רפתה. 10% ממספר השובתים היהודיים ב-1947 שבתו בשביתות
 שהתנהלו בניגוד להוראות ההנהגה המפא"ית של ההסתדרות והוכתרו
 על ידה בשם "פראיות" (בעיקר פועלי היהלומים). ראוייה להדגשה
 שביתת 1500 פועלי ופקידי חברת החשמל בת"א באפריל 1948
 שפרצה והתנהלה בניגוד להנהגה המפא"ית בהסתדרות (בגלל דרי-
 שות תיקון השכר). הרוב המפא"י בועה"פ של ההסתדרות תבע להפ-
 סיק את השביתה והתיצב ע"י כך למעשה לימין הרווחים של חברה
 בריטית ונגד דרישות תיקון שכר של עובדים יהודים. מלחמתם הנמ-
 רצת של הפועלים אילצה את הנהגת מפא"י בועד הפועל להתחייב
 לחלק מן הדרישות.

בשנת 1948 עלה אחוז השביתות שפרצו בגלל התביעה להעלאת שכר. דבר זה מעיד על תהליך ירידת רמת-השכר הריאלי וכמו כן על גידול הנכונות המלחמתית של ציבור הפועלים. אחוז השביתות שנסתיימו בהצלחה מלאה גדל ב-1948 לעומת 1947, שני שלישי של השביתות ב-1948 נסתיימו בנצחון מלא. שלישי בהצלחה חלקית. המסקנה מהמספרים המראים את האחוז הגבוה של ההצלחה המלאה של הפועלים השובתים מוכיח כי רק על ידי מלחמה מלוכדת ועקשנית מצליח מעמד הפועלים לרכוש הישגים. החרפת המלחמה המעמדית בעצם תקופת המלחמה הצבאית, ב-1948 מודגשת גם בעלון הסטטיסטי של הוועד הפועל של ההסתדרות: "ברבע האחרון של השנה יש לציין החרפה ידועה בסכסוכי-עבודה לרגל דרישת הפועלים להתאמת שכרם לאינדקס העולה ולהעלאת תוספת היוקר".

המלחמה המעמדית בישראל

עם תום מלחמת העצמאות בשדה הקרב ועם בוא יציבות במצב הבטחון נכנסה המלחמה המעמדית לשלב חדש. הבורגנות היהודית התייצבה מול מעמד הפועלים בלעדי הגורם השלישי, בלעדי השלטון המנדטורי. שחרור הארץ מן השלטון הזר הבליט ביתר שאת את הניגודים המעמדיים הפנימיים ואת שני המחנות הברורים הן מבחינת היחס המנוגד לרמת-החיים של העם העובד, לדימוקרטיה הפנימית, לפיתוח הכלכלי ולעצמאות הכלכלית והפוליטית של המדינה. חל ריכוז של הפועלים במפעלים גדולים. רוב הפועלים, 56% מועסק במפעלים בהם מרוכזים החל מ-50 פועלים ולמעלה מ-100. מצב זה מעיד על גיבוש מאות עובדים במקומות עבודה, בריכוזים גדולים של פועלים, דבר שהוזה גורם בהעמקת ההכרה הפועלית, הסולידריות והגברת המלחמה המעמדית. במשך מחצית השנה הראשונה של שנת 1949 התנהלה שורה של שביתות בעיקר במקומות עבודה בהם מרוכ-

זים ריכוזי פועלים גדולים. וחלק ניכר מהם במקומות בהם שולט הון זר במשותף עם הון פרטי מקומי. במשך חודש אחד בלבד, מבראשית מרץ ועד אפריל התנהלו 9 שביתות במפעלי תעשייה ואילו ב-5 בתי-חרושת נוספים הוגשו דרישות להעלאת-שכר והוצגו אולטימטומים ואיום בשביתה במקרה שלא ייחתמו חוזי עבודה. בין השביתות: שביתת 800 פועלי "ליבר" ו"עלית" שנמשכה במשך חדשיים. שביתת אלף פועלי ופקידי "אתא"; שביתת-אזהרה של מאות עובדי הדואר כתל-אביב, חיפה וירושלים. שביתת-אזהרה של מאות העובדים בקריה; שביתת תפרי-נעלים ב-60 מתפרות בת"א, יפו ורמת-גן. שביתת 200 מחלקי-חלב בת"א. בבית-חרושת למזון ומתכת ברמת גן ב"עסיס", "מספרו", "מגן-צטווד" ו"קדמה", בענף האפייה בת"א ובחיפה הוצגו אולטימטומים. בכל המקומות האלה והאחרים סיבות השביתות והאולטימטומים היתה הדרישה להעלאת שכר-העבודה. התעוררות גדולה זו של אלפים רבים של פועלים למלחמה פעילה ולהעלאת שכרם הוכתרה ברוב המקרים בהצלחה מלאה ובחלק קטן בהצלחה חלקית. אולם בכל מקום (בלי יוצא מהכלל), בהם נחלצו הפועלים למלחמה ולשביתה רכשו הם הישגים חשובים לתיקון שכרם; במחצית שנת 1949 החל להתפשט במדינה גל של שביתות במחנות-עולים (בגלל תנאי מגורים בלתי אנושיים ובלתי-סניטריים תזונה לקוייה ביותר ומצב אישפוז חמור). הפגנות של מחוסרי עבודה, חיילים משוחררים ונכים. התביעה לעבודה ולשיכון הפכה למלחמה המונית של אלפי מובטלים ומחוסרי-שיכון בכל רחבי המדינה. מדי שבוע בשבוע הפגינו בכל חלקי הארץ, בערים הגדולות ובכפרים הנטושים, אלפי אנשים שטרם נקלטו למעגל-הייצור, שאינם מתקוממים נגד מעביד פרטי זה או אחר, אלא נגד השתמטות מעמד הבורגנות לתרום תרומה רצינית לממון עבודות ציבוריות מקיפות, לשיכון עממי ומקיף ולהרחבת התעשייה, ונגד הגנת הממשלה על אינטרסים בורגניים אלה. צמצום התעשייה ופיטורי פועלים רבים העמידו ציבור

נוסף של אלפי פועלים במלחמה על מקום עבודתם ועל אי סגירת מפעליהם.

הממשלה והבורגנות, בתנו את תשובתם להחרפת המלחמה המעמדית בתוכנית כלכלית, שפירושה המעשי הוא: הורדת שכר הפועלים, הסוואה של הורדת מחירים (כיוון שהיא מבוצעת על חשבון האיכות), פיטורי פועלים, סגירת מפעלים (בהתאם לתכנית צנע), הגברת הייבוא הזר של סחורות מוכנות והגדלה של האבטלה. למרות שבממשלת הקואליציה הנוכחית הבורגנות היהודית הגדולה אינה מיוצגת, והממשלה מורכבת מרוב מכריע של אנשי מפא"י, הרי המדיניות הכלכלית של הממשלה היא בכל גילוייה הגנה על אינטרס הבורגנות במדינה.

שביתות האזהרה, אסיפות המחאה, מפעל הפטיציות שהתקיימו ב־19 ביולי 1949, למרות ההתנגדות המפורשת של הנהגת מפא"י והקיפה למעלה מ־10,000 פועלים בת"א וסביבתה ובחיפה, היו ביטוי של התנגדות אקטיבית ולוחמת של ציבור פועלים גדול בעל הכרה לא רק נגד הורדת תוספת־היוקר, אלא גם נגד האינדקס המסולף, נגד אי־פגיעה ברווחי המעבידים והאימפורטרים — כלומר למעשה נגד המדיניות הכלכלית הכללית של הממשלה.

אופייני לציין שהמערכה להתאמת השכר לאינדקס האמיתי ולהעלאת השכר היסודי ממשיכה להתנהל למרות הלחץ הגדול והולך של המוני המובטלים, ולמרות מאמצייהם של המעבידים להפוך את קללת האבטלה לשוט נגד הפועלים העובדים. רק העמדה העקבית והבלתי מתפשרת של הפועלים מסוגלת להכריח את הנהגת מפא"י במקרים מסויימים להודות בצדקת מלחמתם ולהתייצב לימינם. כך, למשל, אופיינית העובדא, כי ביולי 1949 הוכתרה ע"י הנהגת מפא"י האזהרה של האופים "כפראית" ואילו כעבור חודש בלבד באוגוסט 1949 הוכרה דרישת אותם הפועלים "כחוקית". חידוש וריבוי המושגים של "שביתות פראיות" כמו במקרים של "מגן־צטווד", שביתת

האזהרה נגד הורדת תוספת-היוקר, שביתת האזהרה של האופים וכו'. הוא רק אחד הסימנים החיצוניים להתייצבותם המלאה של מנהיגי מפא"י נגד אינטרס הפועלים. כן הכרחי לציין, כי בכל מקרה, בו הוכיחו הפועלים עמדה לוחמת אילצו הם את הנהגת מפא"י לסגת, ולהכיר בצדקת לפחות חלק מתביעות הפועלים (כגון, הסכמה לבדיקת האינדקס לאחר שביתות האזהרה, אי-בצוע פיטורי וועד פועלי צ'טווד למרות ההכרזה והכוונה המפא"יית לפרקו).

שלב יותר תוקפני במדיניות האנטיפועלית של הממשלה המדיניות האנטיפועלית של ממשלת הקואליציה המפא"יית-בורגנית עולה לשלב יותר גבוה ויותר תוקפני. פיטורים באים ברוב המקרים לא כתוצאה של רציונליזציה ומיכון, אלא בעקבות החופש המוענק למעשה למעבידים לצמצם מפעלים ולעבור לתיווך וכן בגלל "צנע" לגבי מצרכי-מזון חיוניים (אפילו לחם). הועה"פ של ההסתדרות מתייצב (בתוקף הרוב המפא"יי הנוכחי) לא רק נגד מקומות-עבודה בודדים, אלא גם נגד אגודה מקצועית שלמה. התערבות ממשלתית כופה למעשה הפסקת שביתה וצצים תקדימים של התערבות משטרה ישראלית נגד שובתים והכנות להפעיל צבא להפרת שביתות (כמו, למשל, בשביתת האופים בספטמבר 1949 בתל-אביב). חוק "עידוד ההון" המשחרר את בעלי-ההון ממסים וממכס, המאפשר להם להוציא לחו"ל 10% מרווחיהם במטבע זרה והמתיר להם להביא את הונם בסחורות בלתי-חיוניות ובמחירים ספסריים — בד בבד עם הרחבת האבטלה, הורדת שכר הפועלים, התביעה למעבר כללי לקבלנות והמלחמה המאורגנת נגד התנגדות הפועלים להתקפה על שכרם — מדגימים את מעבר הבורגנות ועושי דברה למדיניות אנטיפועלית תוקפנית ביותר וגלוייה לגמרי.

המלחמה לאחדות התנועה המקצועית בישראל

התנועה המקצועית היתה מפולגת בתקופת המנדט בעידודו הגלוי והנסתר של השלטון הקולוניאלי הבריטי אשר לא חסך שום מאמצים להפריד בין עמלי שני העמים. בזמן שהסתדרות העובדים הכללית ריכזה רוב רובו של ציבור הפועלים היהודי המאורגן הרי הפועלים הערבים היו מאורגנים בקונגרס הפועלים הערבים ובאגודה הערבית הפלשתינאית הערבית. הבורגנות היהודית והערבית היו מעונינות בהעדר אחדות מקצועית. פירוד התנועה המקצועית סייעה להם למנוע את הרמת שכר הפועל הערבי ועזר ללחוץ בכוון הורדת שכר הפועל היהודי. חוסר האחדות המקצועית נועד לשמש גם גורם מקשה על המלחמה המשותפת של פועלים יהודים וערבים במפעלים בינלאומיים ובעבודות ממשלה. הנהגת ההסתדרות לא פעלה בכוון האחדות המקצועית, אלא העמיקה את הפירוד בתנועת הפועלים הערבי בית ע"י כך שייסדה סניף ערבי של מפא"י המכונה בשם "ברית פועלי ארץ-ישראל" במגמה לעורר רושם של אירגון פועלים ערבים "על יד ההסתדרות" ללא מתן זכות לפועלים אלה להיות חברי הסתדרות ולהנות משרותיה (קרן שביתה, קרן חוסר-עבודה וכו'). ואפילו ללא הסכמה להשוות את שכר הפועל הערבי לשכר הפועל היהודי. תחת לחץ ציבור הפועלים שהבין את החשיבות של שיתוף פעולה יהודי-ערבי נאלצו הנהגת ההסתדרות והנהגת "האגודה הערבית הפלשתינאית" לשתף-פעולה עם קונגרס הפועלים הערבים בהצגת תביעות משותפות לשלטונות הצבאיים (הנוגעות להכרה בארגון, לפיצויים, וכו') בתקופה של ערב חיסול השלטון הבריטי בא"י. קונגרס הפועלים הערבים היה ונשאר גם במדינת ישראל הכח המאורגן ההמוני של העובדים הערבים והלוחם לשיתוף פעולה יהודי-ערבי, להשוואת שכר ולאחדות התנועה המקצועית. הוא הצליח במשך השנים הללו לארגן אלפי פועלים בשורותיו. בפטיציה של קונגרס הפו-

עלים הערבים שהעביר ב-1945 בין הפועלים הערבים בענין נציגות לוועידת האינטרנציונל המקצועי קבל הוא את רוב חתימות הפועלים. 2 נציגיו ששוגרו לפריז הוכרו ע"י וועידת האינטרנציונל כנציגי תנועת הפועלים הערבים, ואילו סמי טהא בא-כח "האגודה הערבית הפלשתי-נאית" הורשה להשתתף באותה וועידה כמשקיף בלבד. מאז הרחיב קונגרס הפועלים את שורותיו, ניהל שורה של שביתות וביניהם גדולות וחשובות (השביתה במרץ 1947 באי-פי-סי. "עירק פטרוליאום קומפאני", המקיף 1700 פועלים. השביתה נמשכה 13 יום. הסיבה — העלאת השכר. תוצאות השביתה — הצלחה, למרות התנגדותם של מנהיגי "האגודה הערבית הפלשתינאית"). לאחר מלחמה מקצועית ממושכת שנוהלה בהדרכת מנהיגי קונגרס הפועלים הערבי, השיג חלק מן הפועלים העלאת שכר, הגבלת שעות העבודה ל-8, חופש שנתי, דמי מחלה ועוד הישגים חשובים.

"קונגרס הפועלים הערבים" אינו מוכר ע"י הממשלה בעכו. זוהי דוגמא לכך כי חופש האירגון המקצועי עדיין לא הפך לחוק מחייב בכל רחבי המדינה. (הממשלה מכירה אגב באגודת כמרים, המארגנת פועלים קטוליים ומשמש ארגון צהוב).

בלשכת העבודה בנצרת התנהל מאבק בין הקונגרס לבין "ברית פועלי א"י" על עצם העיקרון של שכר שווה אשר "הברית" נאלצה בעל כרחיה להסכים לו למרות עמדתה העקרונית ששכר הפועל הערבי "צריך להיות ירוד יותר". קונגרס הפועלים הערבים לוחם ללשכת עבודה משותפת של שני הארגונים בסקטור הערבי.

לשכת עבודה משותפת קיימת בנצרת בלבד כתוצאה של לחץ ציבורי חזק מצד קונגרס הפועלים הערבים. בכל יתר המקומות קיי-מות לשכות עבודה נפרדות. הממשלה מפלה לרעה את לשכת קונגרס הפועלים ונותנת עבודה אך ורק באמצעות לשכת "הברית" או במישרין לחברי "ברית פועלי א"י". זהו אמצעי אדמיניסטרטיבי שמגמתו להביא

באורח מלאכותי לידי שינוי יחסי הכוחות בין ה"קונגרס" לבין ה"ברית", לחץ כלכלי מבוצע ע"י מפא"י לשם עזיבת קונגרס הפועלים (בכפר קנה נשלח מאת ברית פועלי א"י לאחד הפועלים מכתב איום, שאם לא יעזוב את הקונגרס במשך 48 שעות ואם לא יצטרף ל"ברית פועלי א"י" יגורש מבית החרושת לסיד בכפר הזה).

קונגרס הפועלים הערבים גדל ומתפתח, בספטמבר 1949 כבר היו לו 21 סניפים ונוטל לידו בכל מקום את היוזמה לאירגון הפועלים. השאלה המרכזית העומדת בפני הפועל הערבי היא שתוף הפעולה ושתוף הארגון בין היהודים והערבים למלחמה בעד תעסוקה מלאה, השוואת השכר והרמת דרגת החיים.

בועידה השביעית של הסתדרות העובדים הכללית שהתקיימה במאי 1949 היתה הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות היחידה שתבעה לפתוח את שערי ההסתדרות לפועלים הערבים ולהפכה להסתדרות העובדים הכללית של כל עמלי ישראל ללא הבדל לאום. הנהגת מפא"י ממשיכה להתנגד בהחלטיות לאחדות המקצועית ועושה בכך את רצון הבורגנות, המעוניינת למנוע את העלאת שכר הפועל הערבי ואת המלחמה המשותפת להעלאת שכר כללית והשוואת לנצל את הפירוד האירגוני בין פועלי שני העמים להורדת רמת החיים. כגורם "להש-וואה מלמטה". גם סיעת מפ"מ בועידת ההסתדרות לא הסכימה לפתוח את ההסתדרות בפני הפועלים הערבים ונמנעה מהצבעה בעד אחדות התנועה המקצועית.

"ברית פועלי א"י" הנהנית מפריבילגיות מיוחדות של הממ-שלה ושלטונות הצבא באיזורי המשטר הצבאי גם היא אינה דוגלת (כדוגמת הנהגת מפא"י) באחדות התנועה המקצועית. הנהגת "ברית פועלי א"י" משמשת למעשה הן מבחינת חיוב הפילוג המקצועי והן מבחינת חיוב שתי רמות שכר — סוכן של הבורגנות בתנועת הפועלים הערבית.

היוזמה של חברי הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות במגבית

לטובת השובתים הערבים בנצרת בבית החרושת לטבק היא אחד הביטויים המוחשיים לסולידריות פועלית יהודית ערבית, בשעה שהנהגת מפא"י סירבה לתמוך בשביתה, והנהגת מפ"מ הסתפקה בהבעת אהדה ושובתים ללא כל אירגון תמיכה ממשית. עלינו לפתוח בפעולות ציבוריות רחבות של פועלים יהודים וערבים למען פתיחת שערי ההסתדרות בפני פועלים ערבים והפיכת הסתדרות העובדים העברים להסתדרות כללית באמת.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית רואה באחדות המקצועית אבן יסוד למלחמה מוצלחת של מעמד הפועלים הישראלי להטבת תנאיו, לתעסוקה מלאה ולחוקה מתקדמת. המפלגה הקומוניסטית הישראלית לוחמת להסתדרות עובדים כללית המארגנת את כל העמלים היהודים והערבים, להשוואת שכר בין הפועל היהודי והערבי, לחיסול האבטלה היהודית והערבית, לתעסוקה מלאה ולהעלאת רמת החיים של כלל ציבור הפועלים במדינה.

אחדות התנועה המקצועית הבינלאומית

הקמת הפדרציה הבינלאומית של האגודות המקצועיות באוקטובר 1945 היתה הישג חשוב למעמד הפועלים הבינלאומי ולכחות הקידמה והשלום בעולם. הפדרציה פעלה רבות במלחמה בעד שיפור תנאי הפועלים. אחד הדברים המעידים על יוזמתה וערכה החשוב בהגנה על אינטרס הפועלים היא התכנית למלחמה באבטלה, אותה הציעה הפדרציה לכל צירי האספה הכללית של האומות המאוחדות. באמצע שנת 1949. הצענתייה החשובות ביותר הן:

- א. הכנסת משטר של ביטוח-מובטלים, שיהיה ערב לרמה מינימלית של כל המובטלים החלקיים והמלאים.
- ב. איסור פיטורי פועלים ללא הסכמת נציגי האגודה המקצועית המתאימה.

ג. הגדלת כוח-הקנייה של הפועלים השכירים והרחבת השוק הפנימי במיוחד ע"י הגדלת שכר העבודה והגדלת השירותים הסוציאליים.

ד. ביקורת על כל הפעולות, הרווחים וניצול הרווחים על ידי טרוסטים ומונופולים, הורדת הרווחים הללו וביקורת על המחירים.
ה. דיפורמה דימוקרטית של שיטת-המסים, הורדה כללית של הסכומים הבאים ממסים בלתי-ישירים, הגדלת המסים על הרווחים.
ו. הורדה של שעות-עבודה ואינטנסיביות-העבודה.
ז. יוזמה של תכניות רחבות ממדים של עבודות-ציבוריות פרו-דוקטיביות הנועדות להרים את דרגת-החיים.
ח. הגבלת ההוצאות לזיון.

ט. יצירה ופיתוח של יחסי-מסחר חפשיים בין הארצות המבוסס-סים על שוויון-זכויות, כיבוד העצמאות הלאומית ופיתוח כלכלי חפשי של כל ארץ.

י. קביעת יחס מתאים בין המחירים של תוצרת תעשיתית, חמרי-גלם ותוצרת חקלאית בהתחשב עם רמת-החיים של הפועלים בעיר ובכפר, בארצות נחשלות ומתקדמות כאחת.

המגבית שהתנהלה בארץ-ישראל בראשית שנת 1948 לעזרת הכורים ששבתו בצרפת נגד ההתקפה על תנאי-עבודתם ונגד המארג-שאליזציה של צרפת, היתה אחד הביטויים הקונקרטיים של זיקתו הסולידרית של השמאל בתנועת הפועלים הארצישראלית לתנועת הפועלים הבינלאומית. המגביות שהתנהלו לטובת הכורים באמצעות "קול העם" ו"על המשמר" בעצם תקופת ההתקפה על הישוב היהודי ולמרות התנגדות הועד הפועל של ההסתדרות הוכיחו, כי חלקים ניכרים בתוך מעמד הפועלים בארץ-ישראל מבינים את החשיבות של הסולידריות הבינלאומית במלחמה להגנת זכויות הפועלים והעצמאות הלאומית כאחד.

הצטרפותה של הסתדרות העובדים לאינטרנציונל המקצועי

היתה למעשה המשך טבעי של הימצאותה של א"י במחנה הקואליציה האנטי-נאצית. נציג האגודות המקצועיות בלבנון, מוסטפה אל עריס נבחר כנציג המזרח התיכון בועד הפועל של האינטרנציונל ונציג ההסתדרות ברל לוקר כממלא מקומו. הנהגת מפא"י לא העריכה את שאלת האחדות של פועלי העולם הערכה עצמאית וראתה אפשרות להשאר ממש בתוך הפדרציה כל זמן שהיו בה מנהיגי האגודות הבריי-טיות והאמריקאיות.

עם הגברת ההכנות של ממשלת ארה"ב ובריטניה למלחמת עולם שלישית החליטו הם לנסות לפלג את מעמד הפועלים בקנה מידה בינלאומי והן בכל ארץ הנתונה להשפעתן. על מנת לבצע את הפילוג בתנועה המקצועית הבינלאומית תבעו הם שהאינטרנציונל ייהפך למכשיר ביצוע של תכנית מרשל. כאשר מנהיגי האיגודים המקצועיים הבריטיים והאמריקאיים החליטו לפלג את התנועה המקצועית העולמית החליטה הנהגת מפא"י להיגרר אחריהם והכריזה על "נייטר-ליות" לגבי האינטרנציונל. נציגי ההסתדרות בועידת מילנו (יולי 1949) לא הצביעו בעד ההחלטות שועידת האינטרנציונל קיבלה פה אחד (בענין תמיכה בשלום העולמי, אחדות מעמד הפועלים והעלאת רמת-חיו). יצויין כי סיעות מק"י ומפ"מ קראו בהצהרה משותפת בועידת ההסתדרות השביעית (מאי 1949) לתמיכה באינטרנציונל המקצועי ותבעו מישאל עם במקרה של שינוי הזיקה של ההסתדרות לאינטרנציונל. קונגרס הפועלים הערבים נשאר בפדרציה והשתתף בועידת מילנו. נוכחותם ותמיכתם המלאה בהחלטות הפדרציה ביטאה לא רק את האינטרס של הפועלים הערבים, אלא את האינטרס של כל מעמד הפועלים הישראלי.

עמדת ה"נייטרליות" של הנהגת מפא"י לגבי האינטרנציונל ולגבי ארגון המפלגים בז'נבה היא למעשה שלב מעבר הנועד להכשיר את הקרקע לעזיבה רשמית את הפדרציה. הבורגנות הישראלית הפכה למעשה לחבר באינטרנציונל של בעלי ההון הגדולים ונתונה ביחסי

תלות גמורה בהון האנגלו-אמריקאי. מעמד הפועלים הישראלי הנאלץ להתגונן מפני התקפה משותפת על רמת חייו מצד בעלי הון ישראליים ו"מערביים" חייב ללכד את כחותיו עם כחות מעמד הפועלים הבינלאומי במלחמה משותפת להעלאת דרגת החיים, לקידמה סוציאלית, לדימוקרטיה ולעצמאות. אחדות כוחות מעמד הפועלים הבינלאומי עשויה להיות גורם חשוב בהתנגדות למזימות הצתת מלחמת עולם שלישית.

המלחמה לחזית שמאל

תזוזה שמאלה.

על תהליך של תזוזה שמאלה בהכרת ציבור הפועלים יכולה להעיד העובדה, כי ברוב המקומות, בהם התנהלו בזמן האחרון בחירות נבחרו פועלים מחוגי השמאל במקום הנציגים המפא"יים הקודמים. דוגמאות אלה אופייניות לתוצאות הבחירות לועד פועלי "מספרו", "עלית", רכבת חיפה ואחרים בהם בא חיזוק השמאל במקום ההתבצרות המפא"יית הקודמת. שיתוף השמאל מלמטה למעשה קם והפך לעובדה במקרים מסויימים במקומות עבודה בשורה של פעולות משותפות שהודרכו ע"י מק"י ומפ"ם (מלחמה להורדת המס האחיד, שביתת "מגן-צ'טווד", שביתות האזהרה, פעולות התנגדות להורדת תוספת היוקר ומערכות דומות).

שיתוף פעולה מלמעלה טרם קם, בגלל סירוב הרוב בהנהגת מפ"ם לזהל מלחמה מעמדית עיקבית והתגברות אלמנטים אופורטוניסטיים במפ"ם אשר מציעים "תקופת שקט" ו"אי-זעזוע המשק". ההופעה המשותפת של סיעת מק"י ומפ"ם בועידת ההסתדרות בתמיכה בפדרציה העולמית של האגודות המקצועיות היתה חשובה כשלעצמה, אולם נשארה פעולה משותפת בודדת. לאחר שביתות האזהרה נגד הורדת תוספת היוקר בא מיפנה ימינה במפ"ם והחלקים הימניים בהנהגתה החלו לתבוע מדיניות של "ריסון" המלחמה המעמדית, כתוצאה

מלחץ הנהגת מפא"י עליהם. מכאן — ההתקפות המוגברות על המפלגה הקומוניסטית שהופיעו באותו זמן ב"על-המשמר", ואשר נועדו לחפות על המיפנה ימינה אשר אלמנטים פרו-מפא"יים מנסים להביא למפ-לגתם. יש לציין שהמוני החברים במפ"מ, בעיקר בערים ובמקומות עבודה מהווים פוטנציאל חשוב למלחמה המעמדית וגורם המעוניין ורוצה בשיתוף פעולה עם המפלגה הקומוניסטית.

אופי מדיניות חזית השמאל בשטח העבודה המקצועית

המלחמה לשיתוף פעולה של השמאל אסור שתיפסק גם כאשר האגף הימני שבהנהגת מפ"מ מפריע לשיתוף זה ומתנגד לו. את השי-תוף אפשר יהיה להגשים קודם-כל מלמטה על ידי פעולות יוזמות של ועדי-פועלים בבתי-חרושת ובמקומות עבודה שונים. סירובם הנוכחי של מנהיגי מפ"מ שונים לשתף פעולה עם הקומוניסטים אינו צריך להרתיע אותנו מן ההסברה בדבר הכרחיותו של שיתוף זה ומן הלחץ והמלחמה להגשמתו. אולם מצד שני אסור שהרצון הכנה לחזית שמאל יביא אותנו לידי התבטלות עצמית ולידי מחשבה שכאילו חיסול התאים המקצועיים המפלגתיים שלנו, עשוי לקדם את שיתוף-הפעולה, למענו אנו לוחמים.

המדיניות הבלתי-עיקבית של הנהגת מפ"מ נובעת מאידיאו-לוגיה אופורטוניסטית וגם מן העובדה כי חלקים גדולים של מפלגה זו אינם מהווים אלמנט פרולטרי ואינם נתקלים במלחמה המעמדית היום יומית עם המעבידים.

חוסר עיקביות של הנהגת מפ"מ מתבטא לא רק בשטח הפו-ליטי המובהק (כגון "ניטרליות" לגבי המילווה האמריקאית, ו"נייטר-ליות" לגבי ועדת-הסקר האמריקאית), אלא גם בשטח המעמדי-מקצועי. דבר זה מתבטא למשל בהתנגדות הנהגת מפ"מ לפתיחת שערי ההסתדרות לפועלים ערבים ובתופעות לא מועטות של "ריסון" המלחמה המעמדית. (למשל, היקף מצומצם ביותר של שביתות אזהרה ב-19 ביולי, החלטת הימנעות מהפגנות של מחוסרי-עבודה בדרישה

ללחם ועבודה). החלק העירוני של חברי מפ"מ (הפועלים השכירים) הוא ברובו אלמנט הרוחף להתנגדות להתקפת המעבידים ומהווה פוטנציאל חשוב לפיתוח המלחמה המקצועית ולשיתוף פעולה עם המפלגה הקומוניסטית.

השיתוף בינינו לבין מפ"מ יוחש במידה שכחנו העצמי יגדל ובמדה שנצליח בארגון מקיף של פועלים בחטיבות מקצועיות שלנו. במסגרות משותפות של השמאל כגון תאים מקצועיים משותפים, כינוסי ועדים משותפים וועדות פעולה משותפות ובמוסדות ההסתדרות חייבים החברים הקומוניסטים להופיע בתכנית עצמאית, עקבית ומתאימה לאינטרס הפועלים. הופעתנו העקבית והבלתי-נרתעת תשמש גורם מדרבן לגבי מפ"מ. דוגמאות אחדות מן הנסיון של ההווה יכולות להוכיח באיזו מידה שימשה עמדתנו העקבית, גורם המשפיע גם על עמדת מפ"מ. דוגמה של השפעת עמדתנו העקבית על מפ"מ היא הופעת נציגנו בוועד הפועל בתביעת תיקון מידי של תוספת-היוקר ב-47 נקודות. לאחר הצעת מפא"י בדבר הקפאת שליש תוספת-היוקר בידי הממשלה, הראו נציגי מפ"מ בועה"פ נטיה להסתפק בתביעה לא להוריד את תוספת-היוקר. העובדה שהסיעה הקומוניסטית תבעה להעלות מיד את תוספת-היוקר ב-47 נקודות הביאה את מפ"מ לידי תביעה בישיבת הוועד הפועל בשבוע הבא לתיקון מידי לפחות ב-32 נקודות.

דוגמה שנייה: הכינוס הראשון של ועדי פועלים ברמת-גן שנקרא ביוזמת המפלגה הקומוניסטית לדיון על התנגדות להורדת-השכר ב-15 באוקטובר, ריכז נציגים מעשרים ושנים מקומות-עבודה והחליט על התחלת הסברה ואירגון להתנגדות להורדת תוספת-היוקר. לאחר כינוס זה, התחילה גם מפ"מ להירתם לפעולה ונקרא בהשתתפותה הפעילה כינוס הרבה יותר רחב של 122 מקומות-עבודה לדון על התנגדות להורדת-השכר. כתוצאה של יוזמתנו בשטח זה לא זו בלבד שגם מפ"מ נחלצה לפעולה, אלא הושג גם שיתוף בין חברי

מפ"מ ומק"י בוועדה יוזמת משותפת שמטרתה לארגן את דרכי המלחמה בהורדת תוספת-היוקר.

בסיכום: שיתוף הפעולה בין המפלגה הקומוניסטית לבין מפ"מ בשטח המלחמה המעמדית, לא זו בלבד שתיצור כח לוחם יותר חזק מבחינה כמותית, אלא תעלה גם את חברי מפ"מ לדרך של מלחמה יותר עקבית.

חברינו חייבים בכל מקום לגלות יוזמה במלחמה על האינטרסים של הפועלים ולא לדחות את הפעולה עד להסכמת מפ"מ לשיתוף-פעולה. אין לדחות את עבודתנו ומלחמתנו במקומות-עבודה, בהסתדרות ובאגודות מקצועיות בגלל חוסר נכונות לשיתוף פעולה, המתגלית לעתים בין מנהיגי מפ"מ. פעולתנו היוזמת תהווה גורם דוחף המפעיל את יתר הכחות השמאליים להגנה על האינטרסים של מעמד-הפועלים. חזית שמאל חייבת לקום ויכולה לקום קודם כל מלמטה בכל ביח"ר ובכל מקום עבודה. חישול של שיתוף פעולה ושיתוף המלחמה בין חברי מק"י ומפ"מ במקומות העבודה יהיה לברכה לקידום המלחמה המעמדית ולהגנת האינטרסים של מעמד הפועלים. במידה שהמפלגה הקומוניסטית תחזק את השפעתה בציבור הפועלים יגברו סיכויי שיתוף הפעולה המלא מלמטה ומלמעלה של כל כוחות השמאל.

צור השעה: הגברת פעולתנו המקצועית

המפלגה לא הקדישה בתקופה שבין ועידה לוועידה תשומת לב מספקת לעבודה המקצועית, להתבססות בציבור הפועלים ולעבודה בהסתדרות. זוהי אחת הסיבות החשובות ביותר של חולשתנו הית-סית הנוכחית בהסתדרות. הננו מצווים לתקן את המעוות ע"י ריכוז כל כוחנו בעבודה בתוך ציבור הפועלים, השתרשות בתוכו והרחבת רצינית של השפעת המפלגה בתעשייה ובמקומות העבודה.

בד בבד עם ביקורת לגבי חולשתנו בסקטור חשוב ביותר זה הננו מציינים ומדגישים את חלקנו החשוב במלחמתם של פוע-

לים יהודים וערבים במקומות עבודה משותפים ואת הסולידריות היהודית-ערבית שטיפחנו במלחמה זו, בשביתת אלף פועלים יהודים וערבים בתערוכה בתל-אביב, בשביתת שלושים וחמשה אלף עובדי הממשלה במשך שבועיים בכל המנגנון המנדטורי הבריטי (באפריל 1946) ובשביתת עובדי מחנות הצבא במאי 1947 מילאו חברינו ואוה-דינו תפקיד נכבד. בשביתות פועלי היהלומים נגד הנסיון של התעשייה נים להטיל את עול המשבר בענף זה על הפועלים, מילאו חברי המפלגה הקומוניסטית תפקיד מדריך. חברנו היקר אליהו גו'אנסקי, מזכיר המפלגה ומנהיג אהוב על הפועלים, היה מבין המארגנים והמדריכים החשובים ביותר של השביתות הרבות בתעשיית היהלומים.

עלינו לציין מערכות חשובות של ציבור הפועלים בשנה האחרונה אשר היה בהן למפלגה חלק חשוב ולעתים תפקיד מדריך. במיוחד הגנו מציינים את המלחמה נגד חטיבות הח"ץ בצורת תזכירים משלחות, אספות-מחאה ושביתות. ראוייה להדגשה פעולת ארגון ועדים יוזמים להורדת המס האחיד שהתרכזה בסביבות ת"א. חשוב היה חלקם של חברינו בשביתת-האזהרה של עובדי הדאר, בשביתת תפרי הנעלים ובשביתת עובדי הקריה.

שביתת "מגן-צטווד", שפרצה בהגנה על זכות חייל משוחרר לחזור למקום עבודתו נוהלה בהדרכת מזכיר ועד-הפועלים, חבר מק"י, בליכוד מלא של כל הפועלים. שביתה זו, שהנהגת מפא"י רצתה לנצלה להסתה אנטיקומוניסטית לשם חיסול וועד הפועלים השמאלי, עוררה גל גדול של אהדה בכל רחבי הארץ ומגביות סולידריות מעשרות רבות של מקומות עבודה. לחברינו היה חלק חשוב בארגון תנועת ההתנגדות נגד הורדת תוספת היוקר, בשביתות האזהרה ובאסיפות המחאה ב-19 ביולי 1949.

פעולות פטיציות של אחיות בבתי-חולים שונים בת"א אורגנו בהדרכתן הפעילה של חברותינו.

שביתת שבת של פועלי עיריית ת"א הנתוגים בתנאי שכר

הירודים ביותר וללא הישגים סוציאליים כל שהם אורגנה אף היא בהדרכת חברינו. הננו מציינים במיוחד את העובדה שחברי מפלגתנו עמדו בראש המלחמה של המובטלים ללחם ולעבודה. במשלחות ובהפגנות לעיריות של מחוסרי העבודה ולקרית נטלו חברינו חלק פעיל ומדריך.

הערכת הבחירות לוועידת ההסתדרות השביעית ביום 13.2.49 בבחירות לוועידת ההסתדרות השביעית קיבלו מפא"י 57%, מפ"מ 34%, מק"י = 2,6, והיתר התחלק בין העובד הציוני והדתי. בהשגה וואה לשנת 1944 מהוות הבחירות האחרונות חיזוק לגבי מפא"י (קיבלה אז 53%) על חשבון רשימות אחרות שבוטלו ושחברי ריהם הצביעו בעד רשימת מפא"י. יש לציין כמו-כן ירידה לגבי מפ"מ (קיבלה אז ברשימת השומר הצעיר — פועלי-ציון 20,7% ואחדות העבודה 17,7% כלומר 38,14%).

מק"י הופיע כגורם חדש לבחירות לוועידת ההסתדרות מאחר שלא נתאפשר לה להשתתף בבחירות בשנת 1944, בזמן שחברי המפלגה טרם הוחזרו להסתדרות.

העובדה שאחוזי הקולות שקיבלה מק"י בבחירות להסתדרות קטן מאחוזי הקולות לבחירות הכלליות לאספה המכוננת מוכיחה על חולשה רצינית של המפלגה בפעולתה המקצועית. גם מדיניות עסקני מפא"י בלשכה למנוע בעד קומוניסטים מלהכנס למקומות עבודה חשובים השפיע על צמצום האפשרויות של פיתוח פעולה מקצועית ענפה. אולם כחולשה עיקרית יש לציין את העובדה, שחברינו הפועלים לא ידעו להתמיד בהשגים שנרכשו במקומות עבודה כתוצאה של גיהול מוצלח של שביתות או מערכות אחרות ולא הצליחו להפוך את ההישגים הללו למנוף להתבססות רצינית במקומות עבודה. מפלגתנו רכשה זו הפעם הראשונה נציגות בוועידת ההסתדרות (10 צירים), בוועידה החקלאית (4 צירים), ובוועידת הפועלים (8 צירים). רכשנו נציגות במועצה החקלאית ובמועצת הפועלות. כמו כן רכשנו נציגות

במוסד הגבוה ביותר של ההסתדרות, בועד הפועל.
 נציגות מפלגתנו בועידת ההסתדרות, בועידה החקלאית, ובועידת הפועלות היוותה את הכוח האופוזיציוני העקבי ביותר בהגנה על האינטרסים היומיומיים וההיסטוריים של מעמד הפועלים.
 לאחר הבחירות לועידה השביעית של ההסתדרות ולמועצות המקומיות רכשנו נציגים ב-10 מועצות מקומיות (תל-אביב, חיפה, ראשון לציון, רמת-גן, צפת, פתח-תקוה, נתניה, חדרה, רחובות וירושלים). נציגינו במועצות הפועלים המקומיות מדגישים במיוחד את בעיות התעסוקה המלאה וההגנה על שכרו של הפועל.
 אם כי האחוז הכללי של הקולות שקבלנו בבחירות להסתדרות הוא עדיין קטן, הרי במקומות בהם הצטיינו חברינו בפעולה ממשית היה אחוז יותר גבוה (למשל 22% בצפת, 6% בראל"צ). את נציגות חברינו במוסדות השונים של ההסתדרות נוכל לנצל כהלכה אם נקים עורף פועלי חזק בתאים חרושתיים ובחטיבות מקצועיות ואם ננהל פעולה מקצועית מתמדת ונגן על אינטרס הפועלים בכל מקום עבודה.
 נציגינו במוסדות הנבחרים של ההסתדרות יפעלו כהלכה במידה שיקיימו עורף מלמטה, במידה שבכל סניף וסניף תוקם רשת של תאים חרושתיים וחטיבות מקצועיות. מתאים ומחטיבות אלה חייבים נציגינו לשאוב וללמוד את הבעיות המעסיקות את ציבור הפועלים במקום ובשיתוף פעולה אתם חייבים נציגינו במועצת הפועלים וביתר מוסדות ההסתדרות להציג ולייצג את דרישות הפועלים ומלחמתם.
 צו-השעה: קשר חי של כל סניף מפלגתי עם ציבור הפועלים ועם בתי-החרושת במקום, הרחבה מתמדת של מפלגתנו ע"י רכישת פועלים ממקומות עבודה לשורותינו, הגדלת השפעת המפלגה עד כדי עמדה מכרעת בהדרכת מלחמתו של מעמד הפועלים והגברת המלחמה המעמדית להעלאת רמת-החיים, לתעסוקה מלאה ולהרחבת הייצור. הננו רואים במלחמה המעמדית יסוד לפרספקטיבה הריאלית של גידול כוחות השמאל בישראל.

קו-היסוד של תכנית המלחמה המקצועית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית

- (1) תעסוקה מלאה. התנגדות לפיטורים. מלחמה לעבודה למוב-טלים.
- (2) מלחמה נגד יוקר המחירים. תביעה לקביעה מהירה של בסיס חדש לחישוב האינדקס, הגבלת רווחי המעבידים, הלאמת האימ-פורט).
- (3) העלאת רמת-החיים של מעמד הפועלים. העלאת שכר העבו-דה היסודי והתאמת תוספת היוקר למחירים האמתיים.
- (4) חוקת-עבודה מתקדמת הכוללת ביטוח סוציאלי, סיוע למוב-טלים, 40 שעות עבודה בשכר מלא, חופש הארגון, דאגה רפואית ע"ח הממשלה וכו'.
- (5) הסתדרות עובדים כללית (ללא הבדל לאום, דת והשקפה פוליטית) ולוחמת, המגינה על האינטרסים היומיומיים וההיסטוריים של מעמד הפועלים.
- דימוקרטיזציה של האיגוד המקצועי ומוסדות ההסתדרות. אוטונומיה לאגודות מקצועיות ארציות. אוטונומיה להחליט על שבי-תה מבלי שהועה"פ יוכל לבטל אותה.
- (6) חופש גמור לניהול המערכה המקצועית, חופש השביתה.
- (7) שכר שווה בעד עבודה שווה בלי הבדל לאום, עדה, מין וגיל.
- (8) התנגדות להכנסת קבלנות, לשיטות נורמות ופרמיות במקום העבודה היומית הנהוגה.
- (9) שיטת-מסים חדשה בהסתדרות, שנועדה אך ורק להחזקת המנגנון, קרן שביתה וקרן תרבות. הטלת עול של החזקת שירותי-הבריאות על חשבון הממשלה (לפחות ב-50%).
- (10) שיכון עממי רחב וזול ומימונו על ידי הממשלה, העיריות והמעבידים.

הקשר בין המלחמה המקצועית והפוליטית

הננו רואים בהגברת המלחמה המעמדית נגד הבורגנות ונגד מדיניות הממשלה הנוכחית את אחת הדרכים החשובות לקידום הדימוקרטיה הכללית במדינה ולניתוק תלותה הנוכחית בממשלות האימפריאליסטיות, הבריטית והאמריקאית.

הגברת המלחמה המעמדית היא הדרך להעמדת הרווחים גדולים של הבורגנות לשירות הפיתוח הכלכלי הכל-צדדי של המדינה. המלחמה המקצועית המתנהלת בהתאם לאינטרס מעמד הפועלים קשורה במלחמה פוליטית למשטר דימוקרטי-עממי. למשל המלחמה לתעסוקה מלאה קשורה בהרחבת התעשייה. זוהי מערכה פוליטית התובעת בהכרח פיקוח המדינה על האשראי הבנקאי, הפניית הנכונה וההולמת לתעשייה, בנין וחקלאות במקום למטרות בלתי-פרודוקטיביות. הרחבת התעסוקה במפעלים הנוכחיים אף היא מערכה פוליטית וקשורה בתביעה ממשלתית לגבי הבורגנות לחדש את הציוד הישן במקום לצבור רווחים מופרזים; בתביעה לעצמאות לגבי בעלי ההון הבריטי והאמריקאי; בסחר-חוץ מועיל והדדי, שיאפשר הבאת הציוד הדרוש ויקדם את הפיתוח במקום מדיניות סחר-חוזר הנוכחית המעניקה זכויות-יתר לבעלי-ההון זרים לשווק את סחורו תיהם בישראל ולפגוע בייצור המקומי.

המלחמה להרמת שכר-העבודה ולהורדת יוקר המחיה גם היא מערכה פוליטית ופירושה מאבק להגבלת רווחי הבורגנות ולניצולם לטובת הרחבת כשר הקנייה של המוני-העם.

בכוחה של המלחמה המקצועית לארגן את מעמד-הפועלים ולגייסם למלחמה הפוליטית לקידמה סוציאלית ולדימוקרטיה אמיתית במדינה.

הגברת המלחמה המעמדית תערטל בעיני ההמונים הרחבים את האופי האמיתי של הנהגת מפא"י, כבוגדת באינטרס מעמד הפוע-

לים, ותסייע לנתק ממנה את ציבור הפועלים השכירים.

המלחמה המקצועית המוגברת נגד התקפת הבורגנות משמשת נקודת מוצא לשינוי יסודי ביחסי הכוחות הנוכחיים לטובת גידולה של המפלגה הקומוניסטית וחיזוקם של כל כוחות השמאל.

מעמד הפועלים הנו הנושא של המלחמה הפטריוטית לעצמאות כלכלית, המהווה תנאי לעצמאות פוליטית של מדינתנו.

ההתפתחות האחרונה של המלחמה נגד הורדת השכר המבוצעת בהתאם לפקודות הממשלה ובהסתמך על אינדקס מסולף, עלתה לשלב יותר גבוה. השינוי מתבטא בשילוב הישיר, שנוצר בין מלחמתו הכלכלית של מעמד הפועלים לבין מלחמתו הפוליטית. בתקופה זו, בה מתייצבת הממשלה בגלוי על בסיס מדיניות הורדת-שכר והתקפה כללית נגד מעמד הפועלים, הרי מלחמתו של מעמד הפועלים בהגנה על רמת-חיו, מתנקשת במישרין גם עם הממשלה ומדיניותה ולא רק עם המעבידים בלבד.

השותפות והתלות הכלכלית של בעלי-ההון המקומיים בבעלי-ההון הגדולים האמריקאיים והבריטיים מהווה יסוד לבגידה פוליטית של הבורגנות ועושי דברה בעצמאות המדינה.

מעמד הפועלים הלוחם לתעסוקה מלאה, להרמת רמת-החיים ולפיתוח כלכלי לוחם למעשה מלחמה פוליטית נגד התלות של מדינתנו בגורמים זרים, המעכבים את הפיתוח, המרחיבים את האבטלה והמנמיכים את דרגת-החיים.

את חשיבות המלחמה המקצועית והמעמדית יש להעריך מבחינת הפרספקטיבה של קידום המלחמה לעצמאות כלכלית ולאי-תלות פוליטית של המדינה.

גידול השפעת המפלגה תציע את מעמד-הפועלים קדימה במלחמתו המעמדית והפוליטית לקראת מדינה עצמאית ודימוקרטיה למולדת לעם העובד.

המחיר 70 פרזטה

הוצאת המפלגה הקומוניסטית הישראלית

דפוס "עמל" תל-אביב